

СОДРЖИНА

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

- ☐ Регрес за годишен одмор.....5

НАДОМЕСТОЦИ

- ☐ Младински додаток.....20

ЗЕМЈОДЕЛСКА ДЕЈНОСТ

- ☐ Начин на вршење на земјоделска дејност и оданочување.....38

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

- ☐ Задруги.....65

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- ☐ Плати за месец Мај 2023 година.....78

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

- ☐ Коефициент на МДБ за Април 2023 година.....98
- ☐ Коефициент на пораст на цените за Април 2023.....99
- ☐ Референтна каматна стапка за период од 01.01 до 30.06.2023 година.....101
- ☐ Цени на гориво.....103
- ☐ Курсни листи 105
- ☐ Рокови за поднесување во Мај 2023 година.....112

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ.....114

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

дипл.економист Ромео Костадинов

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

К-15, регресот за годишен одмор, задолжително се исплатува до 31.12.2023, отпочнувајќи од 01.07.2023 година. Субјектите кои имаат финансиски потешкотии, можат да исплатат под минималниот пропишан износ, по претходно исполнување на условите и спроведена постапка, согласно Колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството(ОКДПСОС).

ВОВЕД

Обврската за пресметување и плаќање на регресот за годишниот одмор или К-15, се однесува и за 2023 година, за правните лица од приватниот сектор, кои се обврзани да пресметуваат и исплатуваат надоместок за годишен одмор.

Согласно одредбите од член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), регресот за користење годишен одмор, се утврдува како право на надомест на трошоците поврзани со работата.

Исплатата на надоместокот, се врши за вработените, кои ги исполнуваат пропишаните услови, за стекнување со правото на регресот за годишен одмор за 2023 година.

ОКДПСОС предвидува одредени олеснувања, за исплатата на К-15, при постоење отежнати околности во работењето.

Зголемувањето на износот на даночно признат расход минатата година, ги зголеми можностите за исплата на повисок износ на К-15, споредено со исплатите во претходните периоди.

Деловни Информации бр. 5/2023

1. ДАЛИ К-15 Е ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ЗА ИСПЛАТА

Согласно одредбите од член 35 од ОКДПСОС, исплатата на регресот за годишен одмор за 2023 година е задолжителна за вработените кај приватниот сектор од областа на стопанството, од најмалку минимално пропишан износ, освен при постоење на финансиски потешкотии во работењето.

Отпочнувајќи од 2014 година, со одредбите од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, се утврди и минимален износ на регрес за годишен одмор, што не беше регулирано во претходниот период (заклучно со 31.12.2013 година).

Од 2016 година, минималниот износ доби условно флексибилен карактер, кој се задржа и при исплатата на К-15 за 2023 година.

Карактеристика за работењето и во 2023 година претставува закрепнувањето на редовното вршење на деловна активност, предизвикано од војната во Украина и последиците од COVID 19. Поради наведените причини, одредени компании се соочија со потешкоти во своето работење, кои предизвикаа нарушувања на финансиските текови, а со тоа и финансиски слабости во извршувањето на нивните обврски.

Покрај непогодностите, кои сеуште се присутни кај повеќето деловни субјекти, обврската која е пропишана со одредбите од ОКДПСОС за исплата на К-15, не подлегна на измени и суштински, нуди задоволително решение за правните субјекти.

1.1. Исплата на регрес (К-15 до 2014 година)

Пред воведувањето на задолжителната обврска за исплата на К-15, исплатата беше доброволна и условена од гранската припадност на деловниот субјект.

Висината на регресот за годишен одмор (заклучно со 31.12.2013 година), се определуваше врз основа на одредбите од гранските колективни договори, но исплатата зависеше од волјата на работодавачот, како и од економско-финансиската состојба на правниот субјект.

Деловни Информации бр. 5/2023

Условите се променија по извршените измени во ОКДПСОС - Спогодбата за продолжување на траењето на колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството во РМ, („Службен весник на РМ“ 189/2013) за 2014 година, при што се напушти определувањето на висината за исплата, спрема гранскиот принцип, се пропиша задолжителната исплата и се определи минималната основица.

1.2. K-15 во период од 2015 до 2023 година

Согласно одредбите до член 35 алинеа 8 од Спогодбата за измена и дополнување на Општиот колективен договор за приватниот сектор („Службен весник на РМ“ 189/13), која стапи на сила на 01.01.2014 година, се утврди обврската на работодавачот за пресметка и исплата на регрес за користење годишен одмор, во висина **од најмалку 40% од основицата**.

Покрај тоа што со одредбата се определи најнискиот износ за исплата на регресот (**40% од основицата - просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци, врз основа на објава од страна на Државниот завод за статистика на крајот на секој месец**), се пропиша и задолжителната исплата, доколку вработениот ги исполнува условите, за да се стекне со K-15.

2. K-15 ВО 2023 ГОДИНА

Врз основа на измените на Спогодбата за измена и дополнување на Општиот колективен договор за приватниот сектор („Службен весник на РМ“ 119/15), која стапи на сила на 14.07.2015 година, се пропиша флексибилна основица за K-15, за 2015 година, која се применуваше и во претходната 2022 година и остана да важи и при исплатата на K-15 за 2023 година.

Притоа со ОКДПСОС се изврши класифицирање за цели на K-15, помеѓу субјекти кои **немаат** потешкотии во работењето и субјекти **со потешкотии во работењето**.

Класификацијата „субјекти кои **немаат** и субјекти **со** потешкотии во работењето“ за претходните години, се темелеше врз параметрите, кои како финансиски показатели се оствариле со работењето во претходната година.

Деловни Информации бр. 5/2023

Во 2023 година, класификацијата не ги зема во предвид само финансиските показатели од претходната, туку и состојбата во тековната година, заради рестрикциите при работењето, предизвикани од спроведување на мерките за заштита од нарушувањето на пазарните текови и инфлацијата, предизвикана пред се од воените дејствија на европско тло.

2.1. К-15 кај субјекти без потешкотии во работењето

Раздвојување на два вида субјекти, со и без потешкотии во работењето, е извршено по барање на работодавачите.

Согласно категоризацијата, разликуваме субјекти кои не се со задоволителна финансиска кондиција и субјекти кои не манифестираа потешкотии во работењето, иако условите не се прецизно определени, за да може да се направи јасна граница за наведениот критериум.

Согласно одредбите од член 35 став 1 алинеја 7, висината на регресот за годишен одмор за вработените во приватниот сектор од областа на стопанството во РМ, се определува на износ од најмалку **40% од основицата**.

Основицата за пресметување на надоместоците на работниците, претставува **просечната месечна нето плата по работник во РСМ**, исплатена во последните три месеци.

Просечната месечна нето плата по работник во РСМ, исплатена во последните три месеци (март - април - мај 2023), податок кој се користи како основица за исплата на минималниот регрес за годишен одмор, почнувајќи од 01 јули 2023, **изнесува 34.925,00 денари, која се применува до следна објава на нов податок до 21.07.2023 година (за јули од 22.07).**

Пропишаниот **минимален** износ на К-15 за јули 2023 година (до 21.07.2023) изнесува **40% од 34.925,00**, односно **13.970,00 денари**, за субјектите кои немаат потешкотии во работењето, за исплата на минимално пропишаниот К-15.

Со колективен договор на ниво на дејност или колективен договор на ниво на работодавач, **може** да се утврди регрес за годишен одмор, **во поголем износ**, од износот утврден со колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството во РМ.

Регресот за годишен одмор е ограничен, како минимален и максимален износ за исплата.

Деловни Информации бр. 5/2023

Субјектите без потешкотии во работењето во 2023 година, се деловните субјекти кои **не бележат** драстичен пад на приходите во првото полугодие од годината и не се во групата на субјекти, кои бележат прекин во работењето.

2.2. Понизок износ на К-15, за субјекти со потешкотии во работењето

Финансиските потешкотии во 2023 година ги опфаќаат и причините кои го нарушија редовниот економски циклус, поради мерките за заштита на пазарот.

Намалениот обем на работа, поради спроведување на мерките за ограничување на цените, со кои деловните субјекти искажуваат незадоволителни резултати, влегуваат во категоријата на финансиските потешкотии во работењето за 2023 година.

Согласно одредбите од член 35 став 4, кај работодавачите кај кои настанале потешкотии во работењето, ценејќи ја економско – финансиската состојба на работодавачот, **по задолжителна претходна консултација** со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација, може да се утврди регрес за годишен одмор **во помал износ од 40%** од основницата, утврдена со колективниот договор, односно помал износ од **13.970,00** денари, **за исплата до 21.07.2023** година.

Согласно одредбите од член 35 став 4, кај работодавачите во кои немаат формирано синдикат, спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

Заради исполнување на условот за потпишување на спогодба со “избран претставник на вработените”, претходно задолжително треба да постои акт, со кој се верифицира статусот на “избран претставник на вработените”.

Вообичаена процедура на избор се спроведува на барање на управен орган до колективот, односно до вработените, кои треба да се изјаснат за наменувањето.

Согласно наведеното, **не постои пропишан минимален износ на К-15**, за субјектите, кај кои настанале потешкотии во работењето.

Висината на регресот за годишен одмор, кај субјектите кај кои настанале потешкотии во работењето, **се определува спогодбено**, помеѓу работодавачот и репрезентативната синдикална организација.

Деловни Информации бр. 5/2023

Кај работодавачите, кај кои **не постои** репрезентативна синдикална организација, спогодбата се потпишува од избран претставник на вработените.

И во едниот и во другиот случај, наведената спогодба се склучува по претходна задолжителна консултација со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел.

Казнените одредби од Законот за работни односи, **во поглед на неисплатениот износ на К-15, односно неисполнување на обврската за К-15 за 2023 година, ќе се применуваат кај работодавачите, кои се повикуваат на неуспешни преговори и не постигнување спогодба за износот на К-15, како причина за неисплатување.**

Во случај на постигнување спогодба, на начинот наведен во колективниот договор, работодавачот може да исплати понизок износ од минималниот од 40% од просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци, односно помалку од **13.970,00** денари.

Вредноста на К-15 во овој случај, спогодбено треба да се утврди, врз основа на финансиската состојба, за исплата без финансиски штетни последици за друштвото.

Постоењето на финансиски потешкотии во работењето секако е услов за намалување на износот за исплата на К-15, но не и можност за избегнување на исполнување на обврската.

2.3. Максимален износ за исплата

Максимален износ за исплата на К-15 е пропишан согласно закон, Колективен договор или друг подзаконски акт

Согласно цитираните регулативи пропишана е основницата од која се пресметува минималниот К-15, кој е обврска за исплата.

Со законски одредби за оданочување со данок на личен доход и данок на добивка се доаѓа до позиција од која може да се очекува ограничување на износот за исплата, но како израз на слободна воља на исплатувачот.

Со Законот за оданочување со данок на личен доход не се утврдува износ, согласно кој би можело да се третира максимален износ на К-15.

Законот за данокот на добивка утврдува и признава основница за пресметување на максималниот даночно признат расход, како 80% од просечна месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

Аналогно на наведеното, лимитирачки фактор за определување на максималниот даночно признат расход за К-15 претставува 80% од определената основица, што повлекува и определување на максимален износ на К-15, во висина на основицата од која се определува даночно признатиот расход.

За исплатен К-15 од 01.07.2023 година до 21.07.2023 година, основицата за утврдување на максимално дозволениот даночно признат расход изнесува 43.342,00 МКД.

Износот на 100% утврдената основица, од која се определува 80% даночно признат расход за К-15, претставува и највисок износ на дозволена вредност за исплатата на К-15.

3. УСЛОВИ ЗА ИСПЛАТА НА К-15 ЗА 2023 ГОДИНА

Регресот за годишен одмор, се исплатува еднаш во текот на годината.

Износот се утврдува според основицата, која важи на денот на донесувањето на одлуката за исплата.

Условот за стекнување со право на исплата на регрес за годишен одмор, е работникот да работел, **над шест месеци во календарската година (2023), кај истиот работодавач.**

Со колективен договор на ниво на гранка, односно оддел или колективен договор на ниво на работодавач, може да се утврди регрес за годишен одмор во повисок износ, од износот утврден со ОКДПСОС.

Утврдувањето на висината на регресот се врши според основицата, која е **со важност на денот** на донесување на одлуката за исплата.

Согласно одредбата од член 35 од ОКДПСОС, регресот за годишен одмор, се исплатува еднаш во текот на годината.

Со спогодбата, како и со ОКДПСОС, односно Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05 ...110/19, 267/20, 151/21, 288/21), не се предвидени прекршочни санкции, ниту глоба, во случај регресот за годишен одмор, да се исплати во неколку наврати, иако се потенцира дека неговата исплата се врши еднаш во текот на годината.

Исплатата на регресот за годишен одмор, согласно Законот за работни односи и ОКДПСОС, се врши до крајот на годината, односно **до 31.12.2023 година**, а може да отпочне од **01.07.2023**, за вработените кои оствариле **6 (шест) месеци работен стаж, кај работодавачот за календарската 2023 година.**

Деловни Информации бр. 5/2023

Напомена: К-15 би требало да се исплати најкасно со 31.12.2023, односно денот на доставувањето на годишната сметка за 2023 година т.е. 15.03.2024 година. **Неисплатениот К-15**, до денот на доставувањето на ДБ, за 2023 година, не добива третман на **даночно непризнат расход и не ја зголемува** даночната основица за данок на добивка за 2023 година (за разлика од 2019, кога неисплатениот дел на К-15 до 15.03. се третираше како даночно непризнат расход).

Даночен кредит во ДБ за 2023 година, **не може да се користи, доколку К-15 за 2022 година, е исплатен после 15.03.2023 година**, бидејќи не постои основ согласно законот.

4. КОРИСТЕЊЕ НА ГОДИШЕН ОДМОР И К-15

Правото на годишен одмор му припаѓа на секој работник, кој е во работен однос и кој ги исполнува законските услови.

Правото на годишен одмор, следува за секоја календарска година и секогаш е проследено со правото на надоместок на плата, а од 01.01.2014 следува и правото на регрес, кој за приватниот стопански сектор, согласно ОКДПСОС е задолжителен.

Траењето на годишниот одмор, се определува според времето поминато во работен однос, сложеноста на работното место, условите за работа, здравствената состојба на работникот и други критериуми утврдени со колективен договор.

Празниците, саботите и неделите и слободните денови, отсуствата поради боледување, како и другите случаи на оправдано отсуство од работа, не се пресметуваат во деновите на годишниот одмор.

Како ден на годишен одмор, се смета секој работен ден, кој според распоредот на работното време кај работодавачот, за конкретниот работник е одреден како работен ден.

Работникот се стекнува со правото на цел годишен одмор, кога ќе оствари непрекината работа од најмалку шест месеца, без оглед дали работникот работи полно работно време или пократко работно време од полното.

Работникот има право на користење на пропорционален дел на годишниот одмор, во вкупен износ од по два дена, за годишниот одмор, од секој месец работа, ако:

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

1) Во календарската година, во која склучил работен однос, не се стекнал со правото на користење на целосен годишен одмор (од вработувањето остварил помалку од 6 месеци во годината) и

2) Му престанал работниот однос пред изминувањето на рокот, на кој по истекувањето би добил право на целосен годишен одмор (работел под 6 месеци пред отказот).

Потребите на работниот процес, како и можностите за одмор и рекреација на работникот, односно земањето во предвид на семејните обврски на работникот, се одлучувачки фактори при користењето на годишниот одмор.

Годишниот одмор по правило се користи во текот на календарската година, **може да се користи и во два дела**, со тоа што **првиот дел задолжително трае најмалку 12 работни дена**.

Работодавачот е должен на работникот да му обезбеди **искористување на 12 работни дена годишен одмор, до крајот на тековната календарска година, а остатокот до 30 јуни наредната година**.

Годишниот одмор, којшто не бил искористен во тековната година, заради отсутност поради боледување или повреда, породил одмор или одмор за неа и чување на дете, работникот **има право да го искористи до 30 јуни, идната календарска година**.

Работникот по престанувањето на работниот однос има право на обештетување за неискористениот дел од годишниот одмор.

Ништовна е каква било спогодба со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор или од обештетувањето за годишниот одмор.

Должината и начинот на користењето на годишниот одмор во установите од областа на образованието и науката се уредуваат со прописите од областа на образованието и науката, поради специфичноста на оваа област, која подразбира посебен режим на одмарање, поврзан со законски пропишаните периоди за одмор на учениците и наставниот кадар во училиштата.

Работникот има право еден ден од годишниот одмор да го искористи на ден којшто самиот ќе го определи, ако тоа по-сериозно не го загрозува работниот процес, за што мора да го извести работодавачот, најдоцна три дена пред користењето.

Деловни Информации бр. 5/2023

5. ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД И К-15

Согласно одредбите на Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/18 и “Службен весник на РСМ” 275/19 ... 274/22), регресот за годишен одмор, како доход од работа, се оданочува со данок на личен доход.

Согласно одредбите од член 12 од Законот за данок на личен доход, предвидени се ослободувања за доходот од работа - надоместоците од работен однос. Во наведената одредба не постои пропишано ослободување од данок на личен доход, за регресот на годишен одмор.

Согласно одредбата од член 14 од Законот за данок на личен доход, доход од работа претставува секој доход што го остварува обврзникот по основ на работен однос, вклучувајќи го и доходот по договор за повремено или привремено вршење услуги на органите на државната управа, на домашните и странските правни и физички лица, како и на домашните странските физички лица што вршат самостојна дејност, ако со законот за данок на личен доход, не е изземен од оданочување.

Согласно одредбата од член 15, доход од работа во смисол на член 14 од законот, претставуваат:

1) Остварената плата и надоместокот на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот, намалени за придонесите од задолжително социјално осигурување и даночното намалување за месецот за кој се исплатува платата;

2) Износот на надоместоците на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 12 на законот за данок на личен доход и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа утврдени со Законот за работните односи, ОКДПСОС, гранските колективни договори, колективен договор на ниво на работодавач и прописите за органите на државната управа и износот на надоместокот за закуп на имот како и износот на надоместокот на трошоци поврзани со закупот на имотот на вработено лице, кога надоместоците ги плаќа работодавачот;

Основа за пресметување на данокот на личен доход од работа, претставува износот на надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од член 12 на законот и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа,

Деловни Информации бр. 5/2023

утврдени со Законот за работните односи, ОКДПСОС, гранските колективни договори и прописите за органите на државната управа.

Согласно одредбите од член 84 од Законот за данокот на личен доход, член 24 од **Законот за измена на законот за данокот на личен доход**, ("Службен весник на РСМ" 275/19 ... 274/22), утврдување и наплата на аконтација на данокот на доход по одбивка, се врши за следните видови доходи:

1. **доход од работа;**
2. **доход од самостојна дејност;**
3. **доходот од авторски и сродни права и**
4. **доходот од продажба на сопствени земјоделски производи (ако исплатувачот на доходот води деловни книги);**
5. **доход од права од индустриска сопственост;**
6. **доход од закуп и подзакуп (ако исплатувачот на доходот води деловни книги);**
7. **доход од капитал;**
8. **капитални добивки;**
9. **доход остварен од добивки од игри на среќа;**
10. **доход од осигурување и**
11. **друг доход,**

се пресметува на соодветно утврдена даночна основа со примена **на единствена стапка од 10%**, а пресметаниот и платениот данок по одбивка се смета за конечно намирена обврска.

Пресметката и плаќањето на данокот на доходот од работа, доходот од самостојна дејност, доходот од авторски и сродни права, доходот од продажба на сопствени земјоделски производи, доходот од права од индустриска сопственост, доходот од закуп и подзакуп, доходот од капитал, капиталните добивки, доходот од осигурување и друг доход **за 2020, 2021, 2022 и 2023 година, се врши по стапка од 10%.**

Согласно наведеното, аконтација за данок на личен доход се пресметува при исплатата на К-15, за секој поединечен вработен, **по стапка од 10% (11,1111% од нето исплатениот К-15).**

Аконтацијата за К-15, ќе се пресметува по 11,1111%, а аконтативниот износ се смета за конечно измирена годишна даночна обврска.

Деловни Информации бр. 5/2023

Уплатата на аконтацијата за данок на личен доход се врши збирно по Општините, во кои вработените кои примаат К-15, имаат живеалиште, односно престојувалиште, на следната **уплатна сметка**:

840 – општина – 1284; приходна шифра 711131.

Минимален износ за исплата на К-15, согласно ОКПДСОС, изнесува 13.970,00 денари (34.925,00 x 40% за јули 2023.

Согласно одредбите од член 35 од ОКПДСОС, основната за пресметување на надоместоците на работниците, претставува просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија, исплатена во последните три месеци.

НАПОМЕНА: Висината на износот зависи од моментот на донесување на Одлуката за исплата на К-15, од страна на работодавачот.

Без оглед на висината на пропишаниот износ за исплата на К-15, целокупниот исплатен износ подлежи на данок на личен доход, **било тоа да е 13.970,00 (Минимално пропишан) или повисок износ од Минимално пропишаниот.**

НАПОМЕНА: Наведените минимален и максимален износ се определени, како нето износи за исплата, согласно одредбите на ОКПДСОС и Законот за работни односи, а давачките дополнително се пресметуваат на нето основите.

6. ДАНОК НА ДОБИВКА И К-15

Основа за пресметување на данокот на добивка за соодветниот даночен период, претставува износот на добивката зголемена за непризнаените расходи и помалку искажаните приходи.

Сметководствената бруто добивка се утврдува според прописите за сметководство и воспоставените деловни политики и практики. Сметководствената бруто добивка за одреден даночен период, **подлежи на оданочување со 10% данок на добивка, врз основа на утврдената пресметка на Образец ДБ.**

Деловни Информации бр. 5/2023

Согласно член 11 став 1 точка 2 алинеја 6 од Законот за данокот на добивка ("Службен весник на РМ" 112/14 ... 275/19 и ("Службен весник на РСМ" 151/21), за оданочиви расходи и помалку искажани приходи се сметаат:

1) Расходите кои не се поврзани со вршење на дејност на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на таа дејност и не се последица од вршењето на таа дејност;

2) Надоместоците на трошоци и други лични примања од работен однос, освен утврдените со оваа точка во износи кои не го надминуваат:

- ❖ износот на исплатениот регрес за годишен одмор во висина од 80% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

За 07/2023 (до 21.07) $54.177,00 \times 80\% = 43.342,00$ МКД

Не се оданочува (ослободен од данок на добивка) износот на исплатениот регрес за годишен одмор во висина од 80% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата, или помалиот износ од наведеното, утврден со спогодбата помеѓу работодавачот и вработените, односно синдикатот.

Износот на К-15 до 43.342,00 денари не подлежи на оданочување со данок на добивка, без оглед дали истиот е исплатен до 15.03.2024 година.

Износите на исплатен К-15, кои ја надминуваат висината од 43.342,00 денари, подлежат на оданочување со данок на добивка, со тоа што износот над наведениот пропишан максимален износ на даночно признат расход, ја зголемува даночната основица за данок на добивка во Образец ДБ, без оглед на тоа дали е исплатен или не, до 15.03.2024.

НАПОМЕНА: Даночно признатиот расход за К-15 за месец Јуни/2023 година се утврдува на износ од 43.342,00 до 21.07.2023 пресметан како 80% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

Деловни Информации бр. 5/2023

Прилог:

- Одлука за исплата на К-15 за 2023 година,
- Спогодба за исплата на К-15 во помал износ од минималниот.

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ бр.115/14 – пречистен текст и измените во бр.119/15 и 15/2016) и член ____ од Колективниот договор (се цитира колективниот договор на ниво на работодавач, а ако нема на ниво на гранка, односно дејност), Управниот одбор (управителот или друг орган кој е надлежен за донесување одлуки), на _____ 2023 година, донесе:

О Д Л У К А

За исплата на регрес за годишен одмор за 2023 година

На вработените во друштвото им се исплатува регрес за користење годишен одмор за 2023 година, во висина од _____ денари.

Регресот за годишен одмор ќе се исплати на _____ 2023 година.

Право на регрес за годишен одмор, имаат работниците кои се стекнале со право на користење годишен одмор и кои ќе се стекнат со тоа право во текот на 2023 година.

Работниците, кои во 2023 година, ќе се стекнат со право на користење на пропорционален дел од годишниот одмор, имаат право на **пропорционален дел од регресот** за годишен одмор.

Средствата за исплата на регресот ќе се обезбедат од тековното работење (да се наведе изворот на средства кредит, позајмица или друго) .

Одлуката да се достави до:

Финансиска служба;
Архива.

Управител

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РСМ“ 84/2010...119/15; 110/19), меѓу работодавачот _____, застапуван од управителот _____ и репрезентативниот синдикат на вработените кај работодавачот, претставуван од _____ (или претставник на вработените), се склучува:

СПОГОДБА за исплата на регрес за годишен одмор во помал износ

Член 1

Поради настанати потешкотии во работењето на друштвото, предизвикани од нереализирани договори, поради состојбата предизвикана од ограничувачките мерки за заштита на пазарот, по извршените консултации со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел, страните се договорија на вработените да им се исплати регрес за годишен одмор за 2023 година во помал износ од минимално пропишаниот со ОКДПСС, односно во висина од _____ денари.

Член 2

Работодавачот се обврзува да донесе одлука за исплата на регрес за годишен одмор во рок од _____ дена по потпишувањето на Спогодбата.

Член 3

Спогодбата стапува на сила со денот на потпишувањето.

Спогодбата да се достави до:

- Репрезентативниот синдикат;
- Управителот и
- Архивата.

Репрезентативен синдикат/Управител

НАДОМЕСТОЦИ

м-р Магдица Костадинова

МЛАДИНСКИ ДОДАТОК

Правото за остварување на Младинскиот додаток е регулирано согласно Законот за младински додаток ("Службен весник на РСМ" 65/2023) и Правилникот за формата и содржината на образецот на Барањето за остварување на правото на младински додаток („Службен весник на РСМ" 30/2020).

ВОВЕД

Целта на донесувањето на Законот за младински додаток е **поттикнување вработување на младите лица за вработување во дејностите на производството, по завршување на средното образование**, со што ќе се допринесе до подобрување на нивниот животен стандард, со работа и задоволување на потребите на работодавачите, со соодветно квалификувана работна сила.

Донесените законски решенија, создаваат правна рамка за исплата на определен износ на младински додаток, **кога младо лице до 23 години, ќе заснова работен однос, во дејностите од производството.**

Законот ќе придонесе за подобрување на севкупните економски односи, ќе го поттикне економскиот раст на економијата, а со тоа ќе се придонесе за зголемен вкупен економски раст и развој во Република Северна Македонија.

Со законот на системски начин, се регулира начинот на добивање на младински додаток.

Деловни Информации бр. 5/2023

Истовремено начинот на обезбедување на младинскиот додаток е транспарентен, јасен, прецизен, едноставен и единствен за сите кои ги исполнуваат предвидените услови.

Исплатата на младинскиот додаток позитивно влијае на вкупната економија, зголемување на вработеноста на младите лица, обезбедување на работна сила со најмалку средно образование, согласно потребите на работодавачите од производните дејности.

1. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА МЛАДИНСКИ ДОДАТОК

Со Законот за младински додаток (*во продолжение Законот*), се овозможува исплата на определен износ на младински додаток, **кога младо лице до 23 години ќе заснова работен однос во дејностите со претежна производствена дејност.**

Правото на аплицирање за младински додаток имаат лицата кои ги исполнуваат условите предвидени со Законот, **кои се веќе вработени (самовработено или земјоделци)** или ќе се вработат (**самовработат**), додека важат одредбите на Законот.

Согласно член 3 од законот, младо лице е:

- ❖ **Физичко лице на возраст до 23 години, со минимум завршено средно образование**, кое по основ на вработување и самовработување во производствена дејност е опфатено со задолжително социјално осигурување во РСМ, согласно Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, како и
- ❖ **физичко лице на возраст до 23 години, со минимум завршено средно образование, на кого земјоделската дејност му е единствено занимање** и кое остварува приход по основ на вршење на земјоделска дејност и е обврзник за пресметка и уплата на придонес/и од задолжително социјално осигурување, согласно Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување;

“Младински додаток“ е месечен додаток кој се исплатува од Буџетот на Агенцијата за вработување РСМ на трансакциска сметка на младото лице;

Деловни Информации бр. 5/2023

“Претежна производствена дејност” согласно Законот претставува дејност на работодавачот од класите поврзани со производство, согласно Националната класификација на дејности, **Рев.2.**

1.1. Услови за осигурување на младински додаток

Согласно член 4 од Законот, младински додаток може да користи младо лице, кое ги исполнува **следните услови** :

- Да е опфатено со задолжително социјално осигурување по основ на вработување, кај работодавач или самовработување со претежна производствена дејност;
- Да е вработено во приватна агенција за вработување и е отстапено на работа кај работодавач, со претежна производствена дејност или
- Да е опфатено во задолжително социјално осигурување, како индивидуален земјоделец.

Младински додаток се исплатува доколку на младото лице:

- **Му е исплатена плата и придонеси од задолжително социјално осигурување** од работодавачот, односно самовработеното лице во постапка и во рок утврден со закон, освен
- За индивидуалниот земјоделец за кого додатокот се исплатува по извршена уплата на придонес/и од задолжително социјално осигурување, согласно закон, врз основа на обезбедени податоци од Управата за јавни приходи.

1.2. Висина на младински додаток

Висината на **Младинскиот додаток, изнесува 3.000,00** денари за **полно работно време**, на кој се плаќа данок на личен доход и се исплатува еднаш месечно на трансакциската сметка на младото лице, најдоцна **до 25-ти во месецот за претходниот/ите месец/и.**

1.3. Остварување на правото на младински додаток

Согласно член 7 од Законот, правото на младински додаток, младото лице го остварува по поднесено **Барање во надлежниот Центар за вработување, според** место на живеење на младото лице, доколку младото лице ги исполнува условите утврдени со законот.

Агенцијата во постапката по барањето по службена должност **обезбедува податоци за исполнетост на условите врз основа** на евиденцијата на регистрирани пријави во задолжително социјално осигурување која Агенцијата ја води согласно закон.

Податоците за исполнетост на условите за исплатената плата на младото лице од работодавачот, **Агенцијата ги обезбедува по службена должност од Управата за јавни приходи.**

Агенцијата, податоците за – **производна дејност** ги обезбедува по службена должност **од Централниот регистар на РС Македонија**, врз основа на евидентираната приходна (главна) шифра.

Агенцијата **податоците за лицата** опфатени во задолжително социјално осигурување, како индивидуални земјоделци, **ги обезбедува по службена должност од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на и/или Фондот за здравствено осигурување** на РС Македонија.

Агенцијата податоците ги обезбедува збирно за сите поднесени барања, еднаш месечно, пред рокот утврден за исплата **(25-ти во месецот за претходниот месец).**

Младинскиот додаток се исплатува до престанокот на задолжителното социјално осигурување, по основ на вработување или самовработување, - престанокот на задолжително социјално осигурување како индивидуален земјоделец, **а најмногу до навршени 23 години на младото лице.**

Агенцијата врши проверка на исполнетоста на условите за исплата, по службена должност, преку обезбедените податоци.

По барањето, надлежниот Центар за вработување, донесува решение, **во рок од 30 дена**, од денот на поднесување на барањето.

Деловни Информации бр. 5/2023

На решението може да се поднесе жалба **во рок од 15 дена од денот на приемот на решението** до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Надзор над примената на законот, врши Министерството за труд и социјална политика.

НАПОМЕНА: Законот ќе се применува од 23 МАРТ 2023 година, до 31 ДЕКЕМВРИ 2025 година.

1.4. Поднесување на Барање за остварување на правото на младински додаток

Согласно Правилникот за формата и содржината на Образецот - Барање за остварување на правото на Младински додаток, ("Службен весник на РСМ" 30/2020), Барањето за остварување на правото се поднесува на **Образецот БМД**, кој ги содржи следните елементи:

- **Назив за субјектот, до кој се поднесува барањето;**
- **Број и датум на барањето;**
- **Наслов на Барањето;**
- **Податоци за подносителот на барањето;**
- **Основ по кој се поднесува барањето;**
- **Согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци во постапка на остварување на правото;**
- **Датум на поднесување на барањето и**
- **Место за потпис на подносителот на барањето.**

Во продолжение, Ви го презентираме **Барањето за остварување на право на младински додаток**, пропишано со Правилникот.

Деловни Информации бр. 5/2023

Прилог:
Образец БМД

АГЕНЦИЈА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Центар за вработување

Бр. _____
Датум _____ година

БАРАЊЕ за остварување право на младински додаток

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

Име и презиме: _____
ЕМБГ: _____
Ден, месец и година на раѓање: _____
Место на раѓање: _____
Државјанство: _____

Адреса
Улица и број: _____
Место: _____ Општина: _____

Број на телефон: _____
Е-мејл адреса: _____
Податоци за завршено образование: _____

Број на трансакциска сметка: _____
Назив на банка: _____

ОСНОВ ПО КОЈ СЕ ПОДНЕСУВА БАРАЊЕТО

- Вработување / самовработување со претежна производствена дејност
ЕМБС на работодавачот _____
Датум на заснован работен однос _____
- Вработување во приватна агенција за вработување со отстапување на работа кај работодавач со претежна производствена дејност
ЕМБС работодавачот _____
Датум на заснован работен однос _____
- Индивидуален земјоделец
Датум на прием во осигурување _____

☐ Изјавувам дека сум согласен/ам да се користат лични податоци да се користат за размена и прибирање на податоци за водење на управна постапка

Датум на поднесување на барањето
_____, _____ година

Потпис на подносителот на барањето

Деловни Информации бр. 5/2023

1.5. Листа со класи во кои се содржани производствени дејности од националната класификација на дејности РЕВ 2

Врз основа на членот 6 став од Законот за младински додаток („Службен весник на Република Северна Македонија“ 65/23) министерот за труд и социјална политика ја утврди следната

ЛИСТА СО КЛАСИ ВО КОИ СЕ СОДРЖАНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИ ДЕЈНОСТИ ОД НАЦИОНАЛНАТА КЛАСИФИКАЦИЈА НА ДЕЈНОСТИ РЕВ.2

Со листата се утврдуваат дејностите од класите поврзани со производство согласно описите на секторите, одделите, групите и класите на Националната класификација на дејностите – НКД Рев.2 публикувани од страна на Државниот завод за статистика, а во кои дејности младото лице може да го оствари правото на младински додаток согласно закон и тоа:

1. А/А ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И РИБАРСТВО

- 01.11 Одгледување на жита (освен ориз), мешункасти растенија и маслодајно семе
- 01.12 Одгледување на ориз
- 01.13 Одгледување на зеленчук, дињи и лубеници, коренест и трупкаст зеленчук
- 01.14 Одгледување на шејерна трска
- 01.15 Одгледување на тутун
- 01.16 Одгледување на растенија за предиво
- 01.19 Одгледување на останати едногодишни насади и посеви
- 01.21 Одгледување на грозје
- 01.22 Одгледување на тропско и суптропско овошје
- 01.23 Одгледување на агруми
- 01.24 Одгледување на јаголчесто и коскесто овошје
- 01.25 Одгледување на јагодесто, јаткасто и друго овошје
- 01.26 Одгледување на маслодајни плодови
- 01.27 Одгледување на растенија за производство на пијалаци
- 01.28 Одгледување на зачински, ароматични и лековити растенија и на растенија за употреба во фармацијата
- 01.29 Одгледување на останати повеќегодишни посеви

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

- 01.30 Одгледување на саден материјал
- 01.41 Одгледување на молзни крави
- 01.42 Одгледување на други говеда и биволи
- 01.43 Одгледување на коњи и останати сродни животни
- 01.44 Одгледување на камили и ламии
- 01.45 Одгледување на овци и кози
- 01.46 Одгледување на свињи
- 01.47 Одгледување на живина
- 01.49 Одгледување на други животни
- 01.50 Мешовито фармерство
- 01.61 Помошни дејности за одгледување на посеви
- 01.62 Помошни дејности за одгледување на животни
- 01.63 Дејности кои се извршуваат после собраните посеви
- 01.64 Доработка на семе
- 02.10 Одгледување на шуми и останати дејности поврзани со шумарство
- 02.20 Искористување на шумите
- 02.30 Собирање на шумски плодови и производи, освен дрва
- 03.11 Морски риболов
- 03.12 Риболов во слатководни води
- 03.21 Морска аквакултура
- 03.22 Слатководна аквакултура

2. В/Б РУДАРСТВО И ВАДЕЊЕ НА КАМЕН

- 06.10 Вадење на сурова нафта
- 06.20 Вадење на природен гас
- 07.10 Вадење на руди на железо

Деловни Информации бр. 5/2023

- 07.21 Вадење на руди на уран и ториум
- 07.29 Вадење на други руди на обоени метали
- 08.11 Вадење на декоративен камен и камен за градежништвото, варовник, суров гипс, креда и шкрилци
- 08.12 Вадење на чакал и песок; глина и каолин
- 08.91 Вадење на хемизки минерали и минерални губрива
- 08.92 Вадење на тресет
- 08.93 Вадење на сол
- 08.99 Останато рударство и вадење на камен, неспомнато на друго место

3. С/В ПРЕРАБОТУВАЧКА ИНДУСТРИЈА

- 10.11 Преработка и конзервирање на месо
- 10.12 Преработка и конзервирање на живинско месо
- 10.13 Преработка на животинско и живинско месо
- 10.31 Преработка и конзервирање на компири
- 10.32 Производство на сокови од овошје и зеленчук
- 10.39 Друга преработка и конзервирање на овошје и зеленчук
- 10.41 Производство на масла и масти
- 10.42 Производство на маргарин и слични масти за јадење
- 10.51 Преработка на млеко и производство на сирења
- 10.52 Производство на сладолед
- 10.61 Производство на мелнички производи
- 10.62 Производство на скроб и производи од скроб
- 10.71 Производство на леб; слатки (колачи и торти) во свежа состојба и бисквити (кекси)
- 10.72 Производство на двопек и бисквити; производство на конзервирани слатки и печива
- 10.73 Производство на макарони, њоки, кускус и слични тестенини

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

- 10.81 Производство на шеќер
- 10.82 Производство на какао, чоколади и кондиторски производи
- 10.83 Преработка на чај и кафе
- 10.84 Производство на зачини и други додатоци
- 10.85 Производство на готови јадења и оброци
- 10.86 Производство на хомогенизирани прехранбени препарати и диететска храна
- 10.89 Производство на останати прехранбени производи, споменати на друго место
- 10.91 Производство на готова храна за животни на фарма (домашни животни)
- 10.92 Производство на готова храна за домашни миленици
- 11.01 Дестилирање, прочистување и мешање на алкохолни пијалаци
- 11.02 Производство на вино од грозје
- 11.03 Производство на јаболковина и вина од друго овошје
- 11.04 Производство на други не destилирани ферментирани пијалаци
- 11.05 Производство на пиво
- 11.06 Производство на слад
- 11.07 Производство на освежителни пијалаци; производство на минерална вода и друга флаширана вода
- 12.00 Производство на тутунски производи
- 13.10 Подготовка и предење на текстилни влакна
- 13.20 Ткаење на текстил
- 13.30 Довршување на текстил
- 13.91 Производство на плетени и хеклани ткаенини
- 13.92 Производство на готови текстилни производи, освен облека
- 13.93 Производство на теписи и килими (подни прекривки)
- 13.94 Производство на јажиња, коноп, плетенки и мрежи
- 13.95 Производство на неткаен текстил и предмети од неткаен текстил, освен облека

Деловни Информации бр. 5/2023

- 13.96 Производство на друг технички и индустриски текстил
- 13.99 Производство на останати текстили, неспомнато на друго место
- 14.11 Производство на кожна облека
- 14.12 Производство на работна облека
- 14.13 Производство на друга горна облека
- 14.14 Производство на долна облека
- 14.19 Производство на други предмети и прибори за облека
- 14.20 Производство на предмети од крзно
- 14.31 Производство на плетени и хеклани чорапи
- 14.39 Производство на друга плетена и хеклана облека
- 15.11 Штавење и доработка на кожа; доработка и боење на крзно
- 15.12 Производство на куфери, рачни торби и слични предмети, седла и сарачки производи
- 15.20 Производство на обувки
- 16.10 Пилење и стружење на дрво
- 16.21 Производство на фурнир и други плочи од дрво
- 16.22 Производство на паркет
- 16.23 Производство на друга градежна столарија и подови
- 16.24 Производство на дрвена амбалажа
- 16.29 Производство на останати производи од дрво; производство на предмети од плута, слама и плетарски материјал
- 17.11 Производство на целулоза (пулпа)
- 17.12 Производство на хартија и картон
- 17.21 Производство на брановидна хартија и картон и на амбалажа од хартија и картон
- 17.22 Производство на предмети за санитарни и тоалетни потреби за домаќинствата
- 17.23 Производство на канцелариски материјал од хартија

Деловни Информации бр. 5/2023

- 17.24 Производство на сидни тапети
- 17.29 Производство на други предмети од хартија и картон
- 18.11 Печатење на весници
- 18.12 Друго печатење
- 18.13 Услужни дејности во врска со печатењето и објавувањето
- 18.14 Книговезни и сродни услуги
- 18.20 Репродукција на снимени медиум
- 19.10 Производство на производи од печка за коксирање
- 19.20 Производство на рафинирани нафтени производи
- 20.11 Производство на индустриски гас
- 20.12 Производство на бои и пигменти
- 20.13 Производство на други основни неоргански хемикалии
- 20.14 Производство на други основни органски хемикалии
- 20.15 Производство на вештачки ѓубрива и азотни соединенија
- 20.16 Производство на пластични маси во примарни облици
- 20.17 Производство на синтетички каучук во примарни облици
- 20.20 Производство на пестициди и други агрохемиски производи
- 20.30 Производство на бои, лакови и слични премази, печатарско мастило и китови
- 20.41 Производство на сапуни и детерџенти, препарати за чистење и полирање
- 20.42 Производство на парфери и тоалетни препарати
- 20.51 Производство на експлозивни
- 20.52 Производство на лепаци
- 20.53 Производство на етерични масла
- 20.59 Производство на други хемиски производи, неспомнати на друго место
- 20.60 Производство на вештачки влакна
- 21.10 Производство на основни фармацевтски производи

Деловни Информации бр. 5/2023

- 21.20 Производство на фармацевтски препарати
- 22.11 Производство на надворешни и внатрешни гуми за возила; протектирање на гуми за возила (надворешни гуми)
- 22.19 Производство на други производи од гума
- 22.21 Производство на плочи, листови, цевки и профили од пластични маси
- 22.22 Производство на амбалажа од пластични маси за пакување
- 22.23 Производство на предмети за вградување (градежна стока) од пластични маси
- 22.29 Производство на други производи од пластични маси
- 23.11 Производство на рамно стакло
- 23.12 Обликување и обработка на рамно стакло
- 23.12 Производство на шупливо стакло
- 23.14 Производство на стаклени влакна
- 23.15 Производство и обработка на друго стакло, вклучувајќи и техничка стаклена стока
- 23.20 Производство на огноотпорни производи
- 23.31 Производство на керамички плочки и подни плочи
- 23.32 Производство на цигли, керамиди и производи од печена глина за градежништвото
- 23.41 Производство на керамички предмети за домаќинствата и керамички украсни предмети
- 23.42 Производство на керамички санитарни уреди
- 23.43 Производство на керамички изолатори и изолационен прибор
- 23.44 Производство на други технички производи од керамика
- 23.49 Производство на други керамички производи
- 23.51 Производство на цемент
- 23.52 Производство на вар и гипс
- 23.61 Производство на производи од бетон за градежни цели
- 23.62 Производство на производи од гипс за градежни цели

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

- 23.63 Производство на готова бетонска смеса
- 23.64 Производство на малтер
- 23.65 Производство на влакнест цемент
- 23.69 Производство на други производи од бетон, гипс и цемент
- 23.70 Сечење, обликување и доработка на камен
- 23.91 Производство на абразивни (брусни) производи
- 23.99 Производство на други неметални минерални производи, неспомнато на друго место
- 24.10 Производство на сурово железо, челик и феролегури
- 24.20 Производство на цевки, шупливи (издлабени) профили и слични производи од челик
- 24.31 Ладно влечење на прачки
- 24.32 Ладно валање на тесни ленти
- 24.33 Ладно обликување и свиткување
- 24.34 Ладно извлекување на жица
- 24.41 Производство на благородни метали
- 24.42 Производство на алуминиум
- 24.43 Производство на олово, цинк и калај
- 24.44 Производство на бакар
- 24.45 Производство на други обоени метали
- 24.46 Преработка на нуклеарно гориво
- 24.51 Леене на железо
- 24.52 Леене на челик
- 24.53 Леене на лесни метали
- 24.54 Леене на други обоени метали
- 25.11 Производство на метални конструкции и делови на конструкции
- 25.12 Производство на метални врати и прозорци

Деловни Информации бр. 5/2023

- 25.21 Производство на радијатори и котли за централно греење
- 25.29 Производство на други цистерни, резервоари и садови од метал
- 25.30 Производство на парни котли, освен котли за централно греење со топла вода
- 25.40 Производство на оружје и муниција
- 25.71 Производство на сечила
- 25.72 Производство на брави и шарки
- 25.73 Производство на алати
- 25.91 Производство на сандачи и слична амбалажа од челик
- 25.92 Производство на амбалажа за пакување од лесни метали
- 25.93 Производство на жичани производи, синџири и пружини
- 25.94 Производство на сврзувачки елементи и завртни машински производи
- 25.99 Производство на други фабрикувани метални производи, неспомнати на друго место
- 26.11 Производство на електронски составни делови (компоненти)
- 26.12 Производство на полни електронски плочи
- 26.20 Производство на компјутери (сметачки машини) и периферна (дополнителна) опрема
- 26.30 Производство на опрема за комуникација
- 26.40 Производство на електроника за широка потрошувачка
- 26.51 Производство на инструменти и апарати за мерење, испитувања и навигација
- 26.52 Производство на саати и часовници
- 26.60 Производство на опрема за зрачење, електроmedicine и електротерапевтска опрема
- 26.70 Производство на оптички инструменти и фотографска опрема
- 26.80 Производство на магнетски и оптички медиум
- 27.11 Производство на електромотори, генератори и трансформатори
- 27.12 Производство на апарати за дистрибуција и контрола на електричната енергија

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

- 27.20 Производство на батерии и акумулатори
- 27.31 Производство на кабли од оптички влакна
- 27.32 Производство на други електронски и електрични жици и кабли
- 27.33 Производство на електронинсталациски материјал
- 27.40 Производство на електрична опрема за осветлување
- 27.51 Производство на електрични апарати за домаќинството
- 27.52 Производство на неелектрични апарати за домаќинството
- 27.90 Производство на друга електрична опрема
- 28.11 Производство на мотори и турбини, освен мотори за авиони и моторни возила
- 28.12 Производство на хидраулични погонски уреди (хидраулична опрема)
- 28.13 Производство на други пумпи и компресори
- 28.14 Производство на други славини и вентили
- 28.15 Производство на лежишта, преносници, како и преносни и погонски елементи
- 28.21 Производство на печки и горилници
- 28.22 Производство на уреди за кревање и пренесување
- 28.23 Производство на канцелариски машини и опрема (освен производство на компјутери и периферна опрема)
- 28.24 Производство на механизирани рачни алати
- 28.25 Производство на разладна и вентилациска опрема која не е за примена во домаќинството
- 28.29 Производство на други машини за општа намена, неспомнати на друго место
- 28.30 Производство на машини за земјоделството и шумарството
- 28.41 Производство на алатни машини за обработка на метал
- 28.49 Производство на други алатни машини
- 28.91 Производство на машини за металургијата
- 28.92 Производство на машини за рударство, каменономи и градежништво
- 28.93 Производство на машини за индустријата за храна, пијалаци и тутун

Деловни Информации бр. 5/2023

- 28.94 Производство на машини за индустријата за текстил, облека и кожа
- 28.95 Производство на машини за индустријата за хартија и картон
- 28.96 Производство на машини за обработка на пластика и гума
- 28.99 Производство на други специјализирани машини, неспомнати на друго место
- 29.10 Производство на моторни возила
- 29.20 Производство на каросерии за моторни возила, приколки и полуприколки
- 29.31 Производство на електрична и електронска опрема за моторни возила
- 29.32 Производство на други делови и дополнителен прибор за моторни возила
- 30.11 Изградба на бродови и пловечки објекти
- 30.12 Изградба на чамци за рекреација и спортски чамци
- 30.20 Производство на железнички локомотиви и шински возила
- 30.30 Производство на воздухопловни и вселенски летала како и сродна машинерија
- 30.40 Производство на воени борбени возила
- 30.91 Производство на мотоцикли
- 30.92 Производство на велосипеди и инвалидски колички
- 30.99 Производство на други превозни средства, неспомнати на друго место
- 31.01 Производство на канцелариски мебел и мебел за продавници
- 31.02 Производство на кујински мебел
- 31.03 Производство на душеци
- 31.09 Производство на друг мебел
- 32.11 Производство на пари (монети)
- 32.12 Производство на накит и слични производи
- 32.13 Производство на бижутерија и слични производи
- 32.20 Производство на музички инструменти
- 32.30 Производство на спортска опрема
- 32.40 Производство на игри и играчки

- 32.50 Производство на медицински и стоматолошки инструменти
- 32.91 Производство на метли и четки
- 32.99 Останато производство, неспомнато на друго место
- 33.11 Поправка на фабрикувани производи од метал
- 33.12 Поправка на машини
- 33.13 Поправка на електронска и оптичка опрема
- 33.14 Поправка на електрична опрема
- 33.15 Поправка и одржување на чамци и бродови
- 33.16 Поправка и одржување на воздухопловни и вселенски летала
- 33.17 Поправка и одржување на други превозни средства
- 33.19 Поправка на останата опрема
- 33.20 Инсталирање на индустриски машини и опрема

4. D/Г СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА, ГАС, ПАРЕА И КЛИМАТИЗАЦИЈА

- 35.11 Производство на електрична енергија
- 35.21 Производство на гас

ЗЕМЈОДЕЛСКА ДЕЈНОСТ

дипл.економист Јулија Минковска

НАЧИН НА ВРШЕЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСКА ДЕЈНОСТ И ОДАНОЧУВАЊЕ

Начинот на вршење на земјоделска дејност и неговото оданочување е регулирано согласно Законот за вршење на земјоделска дејност („Службен весник на РМ“ 11/02...110/21), Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на РМ“ 49/10...27/19, 110/21, 123/22), Законот за Данок на личен доход (Службен весник на РМ“ 241/18, 275/19, 290/20, 85/21), Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување („Службен весник на РМ“ 142/08...190/16; 180/19) и други подзаконски акти.

ВОВЕД

Со Законот за вршење на земјоделска дејност (*во продолжение - Законот за ВЗД*), се уредуваат условите и начинот на вршење на земјоделска дејност.

Под земјоделска дејност, се подразбира производство, доработка, преработка и пласман на сопствени земјоделски производи, како и одгледување на добиток и други стопанско корисни животни, како и пласман на нивните производи.

Земјоделска дејност е и дејноста на одредени организациони облици (**задруги**), насочена кон овозможување, олеснување и унапредување на одделни фази на земјоделското производство, организирано од страна на земјоделски производители (*снабдување на земјоделските производители со производи што им се неопходни за примарно земјоделско производство, градење објекти за преработка и доработка на сопствените земјоделски производи и пласман на земјоделските производи на самостојните земјоделци*).

Деловни Информации бр. 5/2023

Зависно од културите кои се негуваат, односно животните кои се одгледуваат, земјоделската дејност се остварува во одделни гранки.

Дејноста на земјоделските производители организирани во посебни здруженија за поддршка на земјоделската дејност, без сопствено учество во таа дејност, не се смета за земјоделска дејност согласно Законот.

Земјоделска дејност која според посебен закон добива и карактер на трговска и друга дејност, не го губи својот основен карактер како земјоделска дејност.

1. НАЧИН НА ВРШЕЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛСКА ДЕЈНОСТ

Согласно член 7 од Законот за ВЗД, земјоделска дејност може да врши:

- ❖ **Физичко лице** чие работење не ја надминува земјоделската дејност од помал обем и е запишано во регистарот на индивидуални земјоделци.
- ❖ **Физичко лице како трговец-поединец**,
- ❖ **Правно лице**: трговско друштво како акционерско друштво и друштво со ограничена одговорност што се запишани во трговскиот регистар, и
- ❖ **Земјоделска задруга** што е запишана во соодветен регистар.

НАПОМЕНА: Лицата кои се занимаваат со земјоделство не се вршители на земјоделска дејност, ако земјоделските производи кои ги произведуваат, се наменети исклучиво за задоволување на нивните лични потреби и за потребите на членовите со кои живеат. **Овие лица ги евидентира Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.**

Лицата, кои се во работен однос или се пензионери, а се занимаваат со земјоделска дејност и се сопственици на земјоделско земјиште, или истото го користат **како роднини од прв наследен ред, не се вршители на земјоделска дејност и се оданочуваат** согласно со прописите од даночната област и се евидентираат во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Деловни Информации бр. 5/2023

Како земјоделска дејност од помал обем, се смета вршење на земјоделска дејност лично од страна на земјоделецот и **најмногу десет вработени**, вклучувајќи ги и членовите на семејството како и **најмногу пет сезонски работници**.

НАПОМЕНА: Индивидуалниот земјоделец, чие работење ја надминува земјоделската дејност од помал обем, должен е да се регистрира како трговец.

Земјоделската дејност, може да се врши на целата територија на РС Македонија.

Вршителот на земјоделската дејност, може своите производи да ги продава на местото на производство, во својот дом и на определени места предвидени за пласман на земјоделски производи (*пазари*), доколку ги исполнува условите предвидени со Законот за ВЗД или друг закон.

1.1. Услов за вршење на земјоделска дејност

Согласно член 11 од Законот за ВЗД, вршителот на земјоделска дејност, треба да го исполнува **следниот основен услов:**

- ❖ **Дејноста да ја врши на земјоделско земјиште**, на кое има право на сопственост или го има добиено врз правна основа од сопственикот (**концесија, закуп, плодоуживање и друго**), или да има капацитети за соодветната земјоделска дејност.

Седиште на вршителот на земјоделска дејност е местото во кое вршителот на дејноста има живеалиште, односно регистрирано седиште.

Вршителот на земјоделска дејност, треба да има фирма.

Согласно член 14 од Законот за ВЗД, во поглед на вршењето земјоделска дејност, **вршителот на земјоделската дејност е должен :**

1. **Дејноста да ја врши во согласност со одредбите на Законот за ВЗД, односно Законот за трг-овски друштва и Законот за земјоделско земјиште и со одредбите на други соодветни прописи.**

2. На видно место да истакне ценовник на своите земјоделски производи, доколку ги продава на мало, и
3. Да не произведува, односно да не става во промет сопствени земјоделски производи што предизвикуваат штетни последици за здравјето на луѓето, растенијата и добитокот.

Вршителот на земјоделска дејност **е должен да се регистрира** согласно одредбите на Законот за ВЗД, односно Законот за трговски друштва.

Вршителот на земјоделска дејност **не може да започне** со вршење на земјоделска дејност **без да биде запишан** во соодветниот регистар.

Вршителот на земјоделска дејност **може да се регистрира само во својство на еден од видовите вршители на земјоделска дејност** пропишани со членот 7 од Законот за ВЗД.

Вршителот на земјоделска дејност **може да ја врши** само земјоделската дејност, односно дејностите **што се означени во решението за упис во соодветниот регистар.**

2. ВИДОВИ НА ВРШИТЕЛИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКА ДЕЈНОСТ

2.1. Индивидуален земјоделец како вршиштел на земјоделска дејност

Согласно член 18 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец може да врши земјоделска дејност **ако покрај основниот услов предвиден во членот 11** на Законот за ВЗД, ги исполнува и следниве услови:

1. **Да е полнолетен;**
2. **Да има општа здравствена способност;**
3. **Да не е во работен однос или пензионер;**
4. **Со правосилна пресуда да не му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење дејност;**
5. **Да ги има намирено пристигнатите даночни обврски и други јавни давачки и**
6. **Да не е запишан во трговскиот регистар.**

Деловни Информации бр. 5/2023

На физичко лице кое е во работен однос, односно кое е корисник на пензија, може да му се дозволи да врши регистрирана земјоделска дејност од помал облик, доколку во рок од еден месец од денот на одбивањето на уписот во регистарот на индивидуални земјоделци ќе достави доказ до подрачната единица на **Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во продолжение Министерството)** дека работниот однос му престанал, односно се откажал од пензијата.

Доколку доказот не се достави во утврдениот рок, подрачната единица на Министерството по службена должност ќе утврди дека не постоел правен основ за упис во регистарот на индивидуалните земјоделци, т.е. дека одбивањето на уписот е основано.

2.1.1. Упис во регистарот на индивидуални земјоделци

Согласно член 20 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец *чие работење не ја надминува земјоделската дејност од помал обем*, може да врши земјоделска дејност, по запишување во Регистарот на индивидуални земјоделци кој го води Министерството.

Индивидуалниот земјоделец поднесува **БАРАЊЕ** до подрачната единица на Министерството за упис во регистарот на индивидуални земјоделци, во местото каде се наоѓа земјоделското земјиште на кое се врши дејноста.

Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката за упис во Регистарот на индивидуални земјоделци е **должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето**, по службена должност, да ги прибави документите за исполнетост на условите:

- ✓ **Со правосилна пресуда да не му е изречена мерка на безбедност, забрана за вршење дејност;**
- ✓ **Да ги има намирено пристигнатите даночни обврски и други јавни давачки и**
- ✓ **Да не е запишан во трговскиот регистар за кои службена евиденција води надлежен јавен орган.**

Овластеното службено лице од надлежниот јавниот орган од кои се побарани документите, е должно да ги достави бараните документи во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Деловни Информации бр. 5/2023

Министерството во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, донесува **РЕШЕНИЕ** за упис во регистарот на индивидуални земјоделци, односно решение за одбивање на барањето за упис.

Согласно член 21 од Законот за ВЗД, решението за упис за вршење на земјоделска дејност во регистарот што го води подрачната единица на Министерството содржи:

- ☐ **Име, татково име, презиме и адреса на живеалиштето на индивидуалниот земјоделец;**
- ☐ **Единствен матичен број на граѓанинот;**
- ☐ **Предмет на работењето и шифра на дејноста;**
- ☐ **Фирма и седиште и**
- ☐ **Скратен назив на фирмата доколку ја има.**

По еден примерок на решението подрачната единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, во местото на живеење на индивидуалниот земјоделец го доставува до:

- **Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство,**
- **Органот на управата надлежен за јавните приходи, во местото каде што е регистрирана земјоделската дејност,**
- **Фондот за ПИОМ,**
- **Фондот за здравствено осигурување и**
- **Службата надлежна за посредување при вработување во местото на живеење на индивидуалниот земјоделец.**

НАПОМЕНА: Со уписот на земјоделската дејност во регистарот, земјоделецот стекнува својство на индивидуален земјоделец.

2.1.2. Фирма на индивидуалниот земјоделец

Согласно член 22 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец мора да има фирма, која треба да содржи:

- **Име кое упатува на предметот на работењето;**
- **Име и презиме на индивидуалниот земјоделец;**
- **Предмет на работење и**
- **Седиште на индивидуалниот земјоделец.**

Деловни Информации бр. 5/2023

Фирмата под која индивидуалниот земјоделец ја врши земјоделската дејност, гласи на македонски јазик, со кирилско писмо, а може, покрај тоа, во превод да гласи и на други јазици и писма, но содржината мора да биде иста.

Ако фирмата под која индивидуалниот земјоделец ја врши земјоделската дејност, гласи, покрај на македонски и на други јазици и писма, во регистарот на земјоделци се запишува и на другите јазици и писма.

Во регистарот на индивидуалните земјоделци, кој се води во подрачните единици на Министерството, не може иста или слична дејност која ја врши друго лице, да биде запишана под иста фирма.

Индивидуалниот земјоделец во своето работење мора да ја употребува фирмата под која ја врши земјоделската дејност, како што е запишано во регистарот на индивидуални земјоделци.

Индивидуалниот земјоделец може да употребува и скратен назив на фирмата под кој ја врши земјоделската дејност, кој го разликува од другите индивидуални земјоделци.

Скратениот назив се запишува во регистарот на индивидуалните земјоделци.

Седиште на индивидуалниот земјоделец е местото во кое тој живее.

Индивидуалниот земјоделец за обврските спрема трети лица, одговара со целиот свој имот.

2.1.3. Привремено запирање на земјоделската дејност

Согласно член 28 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец може привремено да запре со работа, во случај на:

- *Болест, додека трае неспособноста за работа;*
- *Служење или дослужување на воената обврска и*
- *Притвор или издржување на казна затвор до шест месеци, односно изречена мерка на безбедност со која е забрането вршењето на дејноста, од шест месеци до една година.*

Во овие случаи индивидуалниот земјоделец за вршење на земјоделска дејност, може привремено да вработи лице кое ќе ја води земјоделската дејност, ако ги исполнува условите од

Деловни Информации бр. 5/2023

членот 18 од Законот, за што е должен да ја извести подрачната единица на Министерството **во рок од три дена** од денот на евидентирањето на договорот за работа, при службата надлежна за посредување при вработување.

Запирање на вршењето дејност, помалку од 30 дена, не се смета како привремено запирање.

Земјоделецот е должен, во рок **од седум дена**, да го пријави привременото запирање за вршење дејност на подрачната единица на Министерството.

Подрачната единица на Министерството, кај која е извршен уписот во регистарот на индивидуални земјоделци, по барање на индивидуалниот земјоделец, издава решение за привремено запирање на земјоделска дејност.

Решението се доставува до:

- *Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;*
- *Органо на Управата надлежен за јавните приходи, во месното каде што е регистрирана земјоделската дејност,*
- *Фондот за ПИОМ;*
- *Фондот за здравствено осигурување и*
- *Службата надлежна за посредување при вработување во месното на живеење на индивидуалниот земјоделец.*

Ако индивидуалниот земјоделец започне со вршење на дејноста пред определеното време утврдено со решението за привремен престанок, должен е да го пријави продолжувањето на вршењето на земјоделска дејност на подрачната единица на Министерството, **во рок од три дена** од престанокот на причината, поради која настанало привременото запирање на земјоделската дејност.

За продолжувањето на вршењето на земјоделската дејност, подрачната единица на Министерството **во рок од три дена**, ги известува државните органи.

Индивидуалниот земјоделец при пријавување на продолжувањето на вршење на дејноста, **должен е да достави доказ** дека го раскинал договорот за работа, доколку го надминува бројот **на вработени од 10 вработени**.

Деловни Информации бр. 5/2023

2.1.4. Престанување на вршење на земјоделска дејност

Согласно член 31 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец престанува да врши дејност и се брише од регистарот на индивидуални земјоделци:

- **Со одјавување и**
- **По сила на закон.**

2.1.4.1. Престанување на вршење на земјоделска дејност со одјавување

Согласно член 32 од законот, во случај на престанок на дејноста на индивидуалниот земјоделец со одјавување, подрачната единица на Министерството донесува решение врз основа на писмено барање на индивидуалниот земјоделец.

Ако во одјавата не е означен денот на престанување на работата на индивидуалниот земјоделец, како ден на престанување на работата на индивидуалниот земјоделец се смета денот на поднесување на барањето.

Решението се запишува во регистарот на индивидуални земјоделци и се доставува до надлежните органи.

Индивидуалниот земјоделец е должен **најмалку 30 дена** пред престанувањето на вршењето на дејноста, **престанокот да го објави во јавно гласило.**

Подрачната единица на Министерството ќе го избрише решението за упис во регистарот на индивидуалните земјоделци и ќе го огласи престанокот на вршењето на земјоделската дејност, ако утврди дека земјоделецот го добил решението за упис врз основа на лажни докази.

2.1.4.2. Престанување на вршење на земјоделска дејност по сила на закон

Согласно член 34 од Законот за ВЗД, индивидуалниот земјоделец, **престанува да ја врши земјоделската дејност**, по сила на закон, ако:

- 1. Ја загуби деловната способност или умре, освен во случаите кога член на семејството може да ги изврши започнатите обврски, но не подолго од една година;**

Деловни Информации бр. 5/2023

2. Е осуден на издржување казна затвор, во траење подолго од шест месеци;
3. Со правосилно решение или правосилна судска одлука му биде забрането вршење на земјоделска дејност;
4. Засновал работен однос, стекнал право на пензија или започнал со вршење на друг деловен потфат и
5. Го надмине вршењето на земјоделска дејност од помал обем.

2.2. Трговец поединец како вршител на земјоделска дејност

Согласно член 35 од Законот за ВЗД, трговецот (*трговец-поединец и трговско друштво*), може да врши земјоделска дејност ако, и покрај основниот услов за вршење земјоделска дејност, а тоа е **дејноста да ја врши на земјоделско земјиште, на кое има право на сопственост или го има добиено врз правна основа од сопственикот (концесија, закуп, плодоуживање и друго), или да има капацитети за соодветната земјоделска дејност** има и стручно образование, односно стручна оспособеност за вршење на дејноста.

Трговецот има стручно образование, ако стекнал најмалку диплома за завршено соодветно средно земјоделско училиште.

Стручната оспособеност на трговецот се проверува од комисија формирана од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Ако трговецот не исполнува еден од условите пропишани, земјоделската дејност ќе може да ја врши, ако вработи лице, кое го исполнува тој услов.

Примена на одредбите од Законот за трговски друштва, на трговецот како вршител на земјоделска дејност, во поглед на условите, начинот на вршење земјоделска дејност, надзорот и казнените одредби се однесуваат одредбите од Законот за трговски друштва, доколку со законот поинаку не е предвидено.

Деловни Информации бр. 5/2023

**3. НАЧИН ЗА ВРШЕЊЕ НА ТРГОВИЈА СО
ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ**

3.1. Продажба на земјоделски производи

Согласно член 30 од Законот за земјоделство и рурален развој, *(во продолжение ЗЗРР)*, продажбата на земјоделски производи, може да се врши директно од земјоделското стопанство, на:

- ✓ *Пазарите на мало и големо за земјоделски производи,*
- ✓ *Продажба од мобилна тезга,*
- ✓ *Продажба на саеми,*
- ✓ *Продажба преку интернет,*
- ✓ *Продажба на места за откуп, (откупни центри),*
- ✓ *Продажба на собирни места и*
- ✓ *Продажба на добиточни пазари.*

Продажбата може да ја вршат:

- *Земјоделски стопанства,*
- *Трговски друштва со примарна дејност производство на земјоделски производи и трговија со земјоделски производи,*
- *Земјоделски задруги со примарна дејност, производство на земјоделски производи,*
- *Земјоделски задруги со примарна дејност, трговија со земјоделски производи и*
- *Организации на производители.*

Од земјоделски имот, може да се продаваат земјоделски производи произведени од земјоделското стопанство и производи од дополнителна дејност на земјоделското стопанство, наменети за крајна потрошувачка.

Продажбата на земјоделски производи од земјоделски имот, може да ја врши носителот на земјоделското стопанство или лице кое е член на семејното земјоделско стопанство и кое е овластено од носителот на земјоделското стопанство.

Семејното земјоделско стопанство на регистриран откупувач запишан во регистарот, е должно продажбата да ја врши врз основа на писмен договор, склучен согласно со членот 32 од Законот за земјоделство и рурален развој.

3.2. Откуп на земјоделски производи од земјоделци

Согласно член 31 од Законот за ЗЗРР), откуп на земјоделски производи, освен тутун, се врши во вид на :

- **Трговија на големо,**
- **Откуп за преработка на земјоделски производи и**
- **Откуп за сопствени потреби доколку се врши на откупно место, согласно одредбите од Законот за ЗРР, а за се што не е уредено во ЗЗРР согласно со Законот за трговија.**

Откуп на земјоделски производи можат да вршат само:

- ❖ **Правни лица, кои се регистрирани за преработка на земјоделски производи и**
- ❖ **Правни лица кои се регистрирани за вршење на трговија со земјоделски производи и запишани во Регистарот на откупувачи на земјоделски производи што се води при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.**

Откупот на земјоделски производи се врши само на откупни места, одредени од откупувачот кои ги исполнуваат условите за откуп и за кои го известил Министерството **во рок од најмалку 30 дена, пред почетокот на откупот на предвиденото откупно место.**

На секое откупно место, задолжително се истакнуваат цените за секоја категорија на квалитет на земјоделските производи, кои се предмет на откуп **и тоа најмалку 10 дена**, пред започнувањето на откупот на земјоделските производи.

Откупот се врши со писмен договор за производна година склучен **за минимум 50%** од реализираните количини, најмалку 45 дена пред вршењето на откупот и писмен договор склучен на местото на откуп за останатите количини, во пропишана форма и содржина.

Покрај претходно наведените услови, откупувачите треба да ги исполнуваат и **следниве услови:**

Деловни Информации бр. 5/2023

- Да имаат соодветна големина на правното лице и шифра на дејност,
- Да имаат ликвидност во смисла на расположливи финансиски средства за откуп на земјоделски производи,
- Солвентност во смисла на намирени обврски за откуп на земјоделски производи,
- Да располагаат со соодветни објекти за преземање, сортирање, складирање и чување на земјоделските производи и опремата и
- Да имаат склучени договори за трговија на големо на откупените земјоделски производи, доколку откупот го вршат правни лица кои се регистрирани за вршење на трговија со земјоделски производи.

Откупувачот е должен **најдоцна до 31 март во тековната година**, до Министерството да достави податоци за планираните количини за откуп на земјоделски производи *до 31 март наредната година, како и податоци за реализиран откуп за претходната година.*

3.3. Услови кои треба да ги исполнува откупувачот на земјоделски производи

Согласно член 4 од Правилникот за поблиските услови, кои треба да ги исполнуваат откупувачите на земјоделски производи и поблиските услови кои треба да ги исполнуваат откупните места на земјоделски производи („Службен весник на РМ“ 102/10...40/13; 138/13, 12/14), *откупувачот за да врши откуп на земјоделските производи, треба да ги исполнува следниве услови:*

а) Да е регистриран за вршење на соодветна дејност за:

- *Преработка на земјоделски производи согласно Законот за безбедност на храна и материјалите кои доаѓаат во контакт со храната, односно колење на фармски животни, согласно Законот за ветеринарно јавно здравство,*
- *Преработка на винско грозје во смисла на производство на вино, согласно Законот за вино,*

Деловни Информации бр. 5/2023

- *Трговија на големо со земјоделски производи, согласно Законот за трговија или Закон за трговски друштва или*
- *Одгледување на жив добиток согласно Законот за ветеринарно здравство, запишано во Единствениот регистар за земјоделски стопанства;*

б) Да биде во рангот на микро, мало, средно или големо претпријатие согласно Закон за земјоделство и рурален развој, со најмалку три вработени лица на неопределено време;

в) Да има позитивен показател за ликвидност од економско финансиското работење;

г) Да има целосно намирени обврски од реализираниот откуп на количините на земјоделските производи по договори за откуп на земјоделски производи, чиј рок на исплата доспева најдоцна до 31-ви март во тековната година;

д) Да има склучен договор за трговија на големо за понатамошна продажба на откупените земјоделски производи на преработувачки капацитет, доколку откупот го вршат откупувачи кои се регистрирани за вршење на трговија со земјоделски производи;

ѓ) Да располагаат со соодветни објекти и опрема за откуп на земјоделските производи, кои ги исполнуваат минимално-техничките услови, согласно важечки прописи и одредбите од правилникот и

е) Мерните инструменти кои ги користи за утврдување на тежината, шеќерни единици и квалитетот на земјоделските производи, кои се предмет на откуп, се во исправна состојба и баждарени, согласно важечките прописи за метрологија.

НАПОМЕНА: Доколку откупувачот не врши откуп директно од земјоделски производители треба да ги исполнува условите од став 1 точки а, б, в, г, и д на член 4 од правилникот.

3.3.1. Откупни места на земјоделски производи

Согласно член 5 од Правилникот, **откупот на жита и маслодајни семиња**, се врши на мобилно откупно место, на постојано откупно место или во преработувачки капацитет.

Откупот на жив добиток, се врши на мобилно откупно место, постојано откупно место или во кланични капацитети.

Деловни Информации бр. 5/2023

Откупот на сурово млеко се врши на мобилно откупно место, постојано откупно место или во преработувачки капацитет.

Откупот на овошје, зеленчук, култивирани печурки и трпезно грозје се врши на мобилно откупно место, постојано откупно место и во преработувачки капацитети.

Откупот на винско грозје се врши на мобилно откупно место, постојано откупно место и во преработувачки капацитети.

Откуп на мед се врши во собирно дистрибутивен центар.

3.4. Податоци за планиран и реализиран откуп на земјоделски производи

Откупувачот е должен најдоцна до 15-ти во тековниот месец во електронска форма да достави податоци за реализиран откуп на земјоделски производи од претходниот месец и планиран откуп на земјоделски производи за наредниот месец.

Согласно Правилникот за видот на податоците за планираните количини за откуп на земјоделски производи и за реализиран откуп за претходната година, начиниот на доставување, формата и образецот за доставување (“Службен весник на РМ” 102/2010, 169/16), **видот на податоците за планираните количини за откуп на земјоделските производи** во тековната година, откупувачите на земјоделските производи ги доставуваат на Образецот:

Пријава за планиран откуп за тековната година.

Образец бр.1

ПРИЈАВА

за планирани количини за откуп на _____ година

Ред. број	Вид на производ	Вкупно планирана количина за откуп во кг.
1	2	3

Датум

М.П.

Потпис на одговорното лице во правното лице

Деловни Информации бр. 5/2023

Видот на податоците за реализиран откуп на земјоделските производи за претходната година откупувачите на земјоделските производи ги доставуваат на **Пријава за реализиран откуп на земјоделски производи за претходната година.**

Откупувачите на земјоделски производи, овие податоци ги доставуваат во пишана или електронска форма до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, согласно Законот за земјоделство и рурален развој.

ПРИЈАВА
за извршен откуп од претходниот _____
месец _____ година

Ред. бр.	Вид на производ	Број на склучени договори за откуп по вид на производ	Вкупно откупена количина во кг.-- л.	Реализиран откуп ПО КЛАСИ во кг.--л.			Извршена исплата на откупените количини во денари

Датум

М.П.

Потпис на одговорното лице
во правното лице

4. ДАНОЧЕН ТРТМАН НА ДОХОД ОД ПРОДАЖБА НА СОПСТВЕНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ

Под доход од продажба на сопствени земјоделски производи, се подразбира доход остварени од промет на земјоделски производи од сопствено производство.

4.1. Даночен обврзник

Согласно член 43 од Законот, за данок на личен доход (*во продолжение Законот за ДЛД*), обврзник на данок на доход е физичко лице, кое не е регистрирано како самостоен вршител на дејност или трговец поединец, (согласно член 20 од Законот за ДЛД), а остварува приходи од продажба на сопствени земјоделски производи на:

Деловни Информации бр. 5/2023

- **Исплатувачи кои водат деловни книги;**
- **Физички лица надвор од продажни места на зелени пазари);**
- **Продажни места на зелени пазари.**

4.2. Даночна основа

Согласно член 44 од Законот за ДЛД, **основа за пресметување на данокот за доходот**, кое физичко лице ги остварува **од продажба на сопствени земјоделски производи** на правни лица - исплатувачи кои водат деловни книги и физички лица надвор од продажни места на зелени пазари, *(а не се оданочуваат по вистински остварен доход како вршители на самостојна дејност)*, претставува разликата помеѓу остварениот вкупен доход и признатите нормирани трошоци, во висина од 80%.

НАПОМЕНА: Обврзник чиј вкупен приход во годината го надминува износот од 1.000.000 денари, должен е најдоцна до 15-ти јануари наредната година, да се регистрира за вршење на дејност согласно закон.

4.3. Даночна стапка

Аконтацијата на данокот на доход од продажба на сопствени земјоделски производи се пресметува на соодветно утврдена даночна основица, **со примена на единствена стапка од 10%.**

5. ПРОДАЖБА НА СОПСТВЕНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ НА ДРУГО ФИЗИЧКО ЛИЦЕ

5.1. Рокови за пријавување на приходи од продажба на сопствени земјоделски производи на друго физичко лице

Пријавувањето на приходите од продажба на сопствени земјоделски производи на физички лица, надвор од продажни места на зелени пазари ќе го извршите со поднесување на Електронска пресметка за приход и данок **(е-ППД)**, преку **(e-pdd.ujp.gov.mk)**.

Пресметката се поднесува до 10-ти во месецот за приходите остварени во претходниот месец.

Деловни Информации бр. 5/2023

НАПОМЕНА: На граѓанинот кој со задоцнување или воопшто нема да поднесе Електронска пресметка (е-ППД) преку системот е-Персонален данок (e-pdd.ujp.gov.mk) во пропишаниот рок, УЈП ќе му изрече глоба за сторен прекршок во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност.

5.2. Регистрирање на системот е-Персонален данок

Обврска за регистрација на системот е-Персонален данок (e-pdd.ujp.gov.mk) има секој граѓанин кој остварува приходи од продажба на сопствени земјоделски производи, заради пријавување на приходите и задолжително поднесување на Електронска пресметка (е-ППД) до Управата за јавни приходи.

НАПОМЕНА: Странско физичко лице, односно нерезидент на РСМ, се регистрира како корисник на системот со ЕДБ доделен од УЈП.

При регистрацијата на е-Персонален данок (e-pdd.ujp.gov.mk), треба да се има предвид дали сте веќе корисник на електронските даночни услуги е-Даноци, etax-fl.ujp.gov.mk.

- Доколку сте регистрирани во системот е-Даноци etax-fl.ujp.gov.mk како овластено лице за потпишување за ПДД, автоматски сте регистрирани и како корисник на системот е-Персонален данок (e-pdd.ujp.gov.mk). Со оваа регистрација може да ја поднесувате Електронската пресметка (е-ППД) кои лично сте ги оствариле.
- Доколку во периодот 2018 година и 2019 година сте се регистрирале на системот е-Даноци како овластено лице за потпишување за ПДД, автоматски сте регистрирање и за користење на системот е-Персонален данок. Вашата регистрација во системот е-персонален, данок ќе продолжи и во случај кога ќе помине важноста на вашиот дигитален сертификат.

Доколку не сте регистрирани во системот е-Даноци (etax-fl.ujp.gov.mk) како овластено лице за потпишување за персонален данок, треба да се регистрирате како корисник на системот е-Персонален данок.

Деловни Информации бр. 5/2023

5.3. Постапка за регистрација на (e-pdd.ujp.gov.mk)

Единствен услов за регистрација на системот е да имате валидна е-пошта, која ќе биде корисничко име (**user name**) за ваша најава на системот (**e-pdd.ujp.gov.mk**) и ќе Ви служи за комуникација со Управата за јавни приходи.

На најавната страна на системот е-Персонален данок, има дел за регистрација на нов корисник на системот.

Со влегување во овој дел од системот, ќе се отвори мени, во кое треба задолжително да ги внесете своите идентификациони податоци.

Со првата регистрација на системот (e-pdd.ujp.gov.mk) може да пријавите и свој полномошник кој ќе го ополномоштите по еден или по двата основи: за поднесување на електронска пресметка преку системот е-Персонален данок и/ или за потврдување и корекција на пополнета Годишна даночна пријава.

НАПОМЕНА: Полномошникот може да биде само лице, кое е веќе регистриран корисник на системот (**epdd.ujp.gov.mk**.)

Врз основа на внесените податоци, **автоматски се генерира вашето Барање за регистрација на системот е-Персонален данок**, кое треба да го испечатите и да го поднесете лично во надлежната даночна канцеларија на УЈП и да приложите документ за идентификација или пак лично да го поднесе вашиот полномошник и да приложи документ за негова идентификација и полномошно заверено на нотар.

Службено лице од УЈП, ќе ја верифицира Вашата регистрација на системот е-Персонален данок.

НАПОМЕНА: Ако вие или избраниот полномошник не сте евидентирани како даночен обврзник во Регистарот на даночни обврзници на УЈП, потребно е претходно да се регистрирате како даночен обврзник, со поднесување на Пријава за регистрација УЈП-РДО и доставување на документ за идентификација на увид во даночна канцеларија на УЈП.

Деловни Информации бр. 5/2023

5.4. Поднесување на Електронска пресметка за приходи и данок (е-ППД)

Кога остварувате приходи од продажба на сопствени земјоделски производи на физички лица, надвор од продажни места на зелени пазари, имате обврска да поднесете Електронска пресметка на приход и аконтација на данок (е-ППД) преку системот е-Персонален данок (e-pdd.ujp.gov.mk), до 10-ти во месецот за приходите остварени во претходниот месец.

Електронската пресметка на приход и аконтацијата на данок, ја одобрува УЈП.

По одобрување на пресметката е-ППД, УЈП електронски доделува Фолио број и издава Рекапитулација за утврдување на аконтација на данок на доход со статус „Одобрена“ и Налог за плаќање на данок на доход.

НАПОМЕНА: Налогот за плаќање на месечна аконтација на персонален данок на доход, должни сте да го платите најдоцна до 15-ти во месецот, за претходниот месец.

Обврската за плаќање на данокот, се пресметува на износот на остварениот доход, намален за 80% признати трошоци.

5.5. Пресметка на данок на доход при продажба на сопствени земјоделски производи на друго физичко лице

Пример:1. Физичко лице “ММ” продава земјоделски производи на физички лица надвор од продажни места на зелени пазари, во месец МАЈ/2023 година и остварил вкупен **БРУТО ДОХОД** во износ од 50.000 денари.

Пресметка на аконтација на данок:

1. Остварен БРУТО доход во МАЈ/2023г.	50.000
2. Номинирани трошоци (50.000 x 80%)	40.000
3. Даночна основа (1-2)	10.000
4. Даночна стапка	10%
5. Пресметан данок (3 x 10%)	1.000
6. НЕТО ДОХОД (1-5)	49.000

Деловни Информации бр. 5/2023

Во овој случај, физичкото лице по основ на остварени доход од продажба на сопствени земјоделски производи на други физички лица **најдоцна до 10 ЈУНИ/2023 година**, треба до УЈП да поднесе Електронска пресметка е-ПДД и **најдоцна до 15 ЈУНИ/2023 година, да го плати данокот на доход** во износ од **1.000 денари**.

6. ПРОДАЖБА НА СОПСТВЕНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ НА ПРАВНО ЛИЦЕ

Доколку се врши продажба на сопствени земјоделски производи на правно лице, *физичкото лице нема обврска за пријавување на приходите од продажбата*, односно обврската за пријавување, поднесување и плаќање на **данокот паѓа на правното лице - исплатувач на приходот**.

Доколку како физичко лице/граѓанин **вршите продажба** на сопствени земјоделски производи **на правно лице или самостоен вршител на дејност**, обврска да го **пријави, задржи и плати данок** на доход во име на физичкото лице/граѓанинот има **исплатувачот на приходот** т.е. во овој случај фирмата или самостојниот вршител на дејност.

Исплатувачот на приходот (*правното лице односно самостојниот вршител на дејност*) пред секоја исплата на доходот на граѓанинот-физичко лице, е должен до УЈП да достави Електронска пресметка на приход и аконтација на данок (е-ПДД) преку системот е-Персонален данок (**e-dd.ujp.gov.mk.**)

Исплатувачот на приходот т.е. фирмата или самостојниот вршител на дејност на кој врши продажба на сопствените земјоделски производи **има обврска да го плати данокот, при секоја поединечна исплата**.

За пресметаниот и платен „данок по одбивка“, правното лице односно самостојниот вршител на дејност, е должен:

- Да ви го пресмета данок на доход и истиот да го плати на пропишаната уплатна сметка; и
- При секоја исплата на доходот да издаде примерок од пресметката на платениот данок (аконтација).

Деловни Информации бр. 5/2023

**6.1. Пресметка на данок на доход од правното лице, при откуп
на земјоделски производи во БРУТО ИЗНОС**

Пример: Физичко лице “СМ” кој продава земјоделски производи на правното лице “Агро - нова” ДОО Скопје, остварил Бруто доход во износ од 15.000 денари, од продажба на 200 кг домати по цена од 40,00 денари по кг и на 350 кг краставици по цена од 20,00 денари.

Пример на откупна белешка, начин на пополнување на **е-ПДД** за генерирање на налог за плаќање на данокот на личен доход и сметководствено еви-дентирање на откупот.

КАНТАРНО ОТКУПНА БЕЛЕШКА					
Р. бр.	Производ	Ед. мера	Количина	Цена	Износ
1.	Домати	Кг.	200	40,00	8.000,00
2.	Краставици	Кг.	350	20,00	7.000,00
Вкупно Бруто износ		/	550	/	15.000,00

Со букви (петнаесет илјади денари)

Овластен откупувач

Продавач
индивидуален земјоделец

Пресметка на Данокот на доход:

1. Остварен БРУТО доход во Мај/2023г.	15.000
2. Номинирани трошоци (15.000 x 80%)	12.000
3. Даночна основа (1-2)	3.000
4. Даночна стапка	10%
5. Пресметан данок (3 x 10%)	300
6. Нето за исплата (1 – 5)	14.700

Деловни Информации бр. 5/2023

6.2. Пресметка на данок на доход од правното лице, при откуп на земјоделски производи во НЕТО ИЗНОС

Пример: Физичко лице “СМ” кој продава земјоделски производи на правното лице “Агро - нова” ДОО Скопје, остварил Нето приход во износ од 14.700 денари, од продажба на 200 кг домати по цена од 39,20 денари по кг и на 350 кг краставици по цена од 19,60 денари.

Пример на откупна белешка, начин на пополнување на **е ПДД** за генерирање на налог за плаќање на данокот на личен доход и сметководствено еви-дентирање на откупот.

КАНТАРНО ОТКУПНА БЕЛЕШКА					
Р. бр.	Производ	Ед. мера	Количина	Цена	Износ
1.	Домати	Кг.	200	39,20	7.840,00
2.	Краставици	Кг.	350	19,60	6.860,00
Вкупно Нето износ		/	550	/	14.700,00

Со букви (четиринаесет илјади и седумстотини денари)

Овластен откупувач

Продавач
индивидуален земјоделец

Доколку е договорен НЕТО ознос од 14.700 денари БРУТО износот, може да се пресмета:

1. Со ПРЕСМЕТАНА СТАПКА;
2. Со примена на КОЕФИЦИЕНТ.

ВИД НА ДОХОД	Пропишана стапка	Пресметана стапка	Коефиц. Нето/Бруто	Ослободувања
Доход од сопствени земјоделски производи.	10%	2.0408%	0,98	80%

Деловни Информации бр. 5/2023

1. СО ПРЕСМЕТАНА СТАПКА

1. Остварен НЕТО доход во Мај/2023г.	14.700
2. Пресметана стапка	2,0408%
3. Данок на доход (14.700 x 2,0408%)	300
4. БРУТО доход (14.700 + 300)	15.000
5. Номинирани трошоци (15.000 x 80%)	12.,000
6. Даночна основа (4-5)	3.000
7. Даночна стапка	10%
8. Пресметан данок (7 x 10%)	300
9. Нето за исплата (4– 8)	14.700

1. СО ПРИМЕНА НА КОЕФИЦИЕНТ (од Нето во Бруто)

$14.700 : 0,980 = 15.000$ БРУТО ДОХОД

1. Остварен НЕТО доход во Мај/2023г.	14.700
2. Коефициент од Нето во бруто	0.980
3. БРУТО доход (14.700 : 0,980)	15.000
4. Номинирани трошоци (15.000 x 80%)	12.000
5. Даночна основа (3-4)	3.000
6. Даночна стапка	10%
7. Данок на доход (5 x 10%)	300
8. Нето за исплата (3– 7)	14.700

Исплатата на откупените земјоделски производи и данокот на личен доход, се врши преку системот е - ПДД, при што се генерира еден **збирен налог ПП 53**, како за обврската за нето износот за исплата, така и за обврската за данокот на личен доход.

За да се изготви налогот ПП 53, потребно е да се пополнат сите податоци за подносителот, за физичките лица земјоделци на кои треба да им се исплати нето износ (ЕМБГ, Име и Презиме, Општина, Држава во која е резидент исплат-увачот, Начин на исплата (Трансакциска сметка) и во полето Трансакциска сметка да се наведе бројот на сметката.

Во останатите полиња, потребно е да се пополни следното:

Деловни Информации бр. 5/2023

Поле во е - ПДД	Се избира или се пополнува
Вид доход	T4 Доход од продажба на сопствени земјоделски производи
Подвид доход	S4.2.Доход од сопствени земјоделски производи
Забелешка на исплатувачот	По откупна белешка број xxxx
Датум на исплата	Се избира датумот
Бруто / Остварен доход	15.000
Нето доход	Само се пополнува (14.700)

Книжење кај откупувачот

660-Стоки на залиха	15.000
220-Обврски спрема добавувачи во земјата	14.700
235-Обврски за данок на личен доход	300

за извршен откуп по откупна белешка број и налог ПП-53;

220-Обврски спрема добавувачи во земјата	14.700
235-Обврски за данок на личен доход	300
100-Трансакциска сметка	15.000

Исплатено на трансакциската сметка на лицето.

Данокот на доход, правното лице во име на земјоделецот го плаќа на следната уплатна сметка:

СМЕТКА	ОПИС	ПРИХОДНО КОНТО
840-01632	Данок на доход на приходи од земјоделска дејност, што се плаќа по одбивка	711141

**7. ПРОДАЖБА НА СОПСТВЕНИ ПРОИЗВОДИ НА
ПРОДАЖНИ МЕСТА НА ЗЕЛЕНИ ПАЗАРИ**

Согласно член 47 од Законот за ДЛД, обврзникот на данокот на доход кој остварува доход од продажба на сопствени земјоделски производи на продажни места на зелени пазари, а не се оданочува по вистински остварен доход, **се оданочува според паушално утврден нето приход.**

Деловни Информации бр. 5/2023

Паушалниот нето приход, го утврдува УЈП, врз основа на:

- **Висината на закупнината на продажното место на зелениот пазар и**
- **Големината на нето приходот на обврзникот кој под исти или слични услови врши иста или слична дејност.**

Кога физичкото лице остварува доход од продажба на сопствени земјоделски производи на продажни места на зелени пазари, УЈП врши пресметка на аконтација на данокот на доход за доходот од продажба на сопствени земјоделски производи на физички лица на продажни места на зелени пазари.

УЈП за секое физичко лице, кое остварува доход од продажба на сопствени земјоделски производи на продажни места на зелени пазари, изготвува:

- ✓ **Електронска пресметка (е-ППД) и**
- ✓ **Решение за утврдување на аконтација на данок на доход, кое го доставува заедно со налозите за плаќање на аконтација на данокот на доход, до примателот на доходот.**

УЈП пресметката за доход ја врши врз основа на податоци од Извештајот за корисниците на продажни места на зелени пазари (**Образец ПДД-И/ЗП**), кој организаторот го поднесува до УЈП, најдоцна до крајот на годината која и претходи на годината, за која се врши утврдување на данокот.

8. ВРАЌАЊЕ НА ПЛАТЕНИОТ ДАНОК

Согласно член 46 од Законот за ДЛД, Даночниот обврзник, **кој остварува доход од продажба на сопствени земјоделски производи** на исплатувачи, кои водат деловни книги и физички лица надвор од продажни места на зелени пазари, а не се оданочува по вистински остварен доход, кој во текот на календарската година остварил доход од продажба на сопствени земјоделски производи, **кој не го надминал износот од 1.000.000 денари**, има право на враќање на платениот данок за остварениот доход од продажба на сопствени земјоделски производи.

Деловни Информации бр. 5/2023

Правото на враќање на платен данок, не може да го оствари, даночниот обврзник кој во календарската година **го надминал лимитот од 1,000,000 денари** и остварил друг доход кој се оданочува согласно со одредбите од ЗДЛД, со исклучок на добиените репроматеријали без надоместок, од страна на откупните претпријатија, кои се во функција на дејноста, како и добиените репроматеријали согласно закон.

Исто така **правото на враќање на платен данок, може да го оствари даночниот обврзник, кој во календарската година остварил доход ослободен од плаќање на данок на доход**, освен остварени плати на вработено лице кај обврзник кој е корисник на ТИРЗ.

Врз основа на податоците од потврдените годишни даночни пријави, органот за јавни **приходи изготвува листа на обврзници на кои треба да им биде вратен платениот данок**, која се доставува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, заради потврдување или коригирање на податоците.

По проверка на податоците од листата преку споредување со податоците од Единствениот регистар на земјоделските стопанства и други податоци со кои што располага Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, листата по потврдување или коригирање се доставува до органот за јавни приходи.

Враќањето на платениот данок, се врши најдоцна до крајот на годината, која следи по годината, за која што се однесува потврдената годишна даночна пријава.

9. ПОТВРДУВАЊЕ НА ГОДИШНА ДАНОЧНА ПРИЈАВА

Врз основа на сите податоци, за исплатениот доход од страна на исплатувачите и за доходот кој е остварен од други физички лица и од странство, во **текот на 2023 година, најдоцна до 30 април 2024 година**, УЈП ќе изготви и ќе достави пополнета Годишна даночна пријава, која може да се преземе од системот е-Персонален данок, по претходна регистрација на истиот.

Физичкото лице има обврска истата да ја потврди или да ја корегира најдоцна до 31 МАЈ 2024 година.

Податоците од ГДП, се добиваат врз основа на известувањата за примените уплати и остварени приходи за тековната 2023 година.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл.правник: Елена Јандриоска

ЗАДРУГИ

Задругарството не е новина на македонските простори, но ново донесениот Закон за задругите ("Службен весник на РСМ" 101/23), овозможува непречени регулирани услови за здружување на земјоделските и другите капацитети со дејностите наведени во законот, со цел поефикасно и квалитетно стопанисување.

ВОВЕД

Задругата претставува здружение на физички и/или на правни лица, кои доброволно се здружуваат заради остварување економски, социјални, културни и други интереси, заеднички поседувано и демократски управувано.

Според дејноста, видот на задругата може да биде: земјоделска, станбена, работничка, занаетчиска, младинска, градежна, енергетска и други видови задруги.

Со својство на правно лице се стекнува со упис во Регистарот на други правни лица во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Регулативата пропишана со Законот за задругите се дополнува соодредбите од Законите кои се однесуваат на областите за дејноста која ја вршат задругите.

Со новиот Закон се укинуваат стариот закон за задругите ("Службен весник на РМ" 54/02...84/05) и Законот за земјоделските задруги ("Службен весник на РМ" 23/13...39/16).

1. ОСНОВАЊЕ НА ЗАДРУГА

Задругата се основа на основачко собрание на кое се донесува статутот и се избираат органите на задругата.

Основачкото собрание ги одобрува сите писмени извештаи изготвени и доставени од страна на основачите во врска со влоговите изразени во пари, ствари или права, како и во врска со почетниот имот на задругата. На основачкото собрание се утврдува дали се запишани сите влогови од членовите на задругата и дали задругата ќе може слободно да располага со имотот кој е внесен при уписот во Централниот регистар.

Барањето за упис во Регистарот ги содржи имињата на сите членови на Управниот одбор на задругата и имињата на лицата што ќе ја застапуваат, со назначување на нивната адреса (живеалиште), како и дејноста за која се основа задругата. Мора да биде потпишано од сите членови на Управниот одбор на задругата и мора да постои нотарска заверка на потписите.

Кон барањето за упис во Регистарот од ставот се приложува: записникот од основачкото собрание, статутот, извештајот на основачите за уплатените влогови, извештај за имотот на задругата и регистар на членовите на задругата. По уписот на задругата во Централниот регистар, истата е должна решението за упис да го достави до Министерството за економија.

Задругите имаат обврска да ја пријават секоја промена во Централниот регистар, односно да достават соодветна документација за секоја промена во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промената.

Барањето за упис во Регистарот ги содржи имињата на сите членовина Управниот одбор на задругата и имињата на лицата што ќе ја застапуваат, со назначување на нивната адреса (живеалиште), како и дејноста за која се основа задругата, мора да биде потпишано од сите членови на Управниот одбор на задругата и мора да постои нотарска заверка на потписите.

Кон барањето за упис се приложува: записникот од основачкото собрание, статутот, извештајот на основачите за уплатените влогови, извештај за имотот на задругата и регистар на членовите на задругата.

По уписот на задругата во Централниот регистар, истата е должна решението за упис да го достави до Министерството за економија.

2. УСЛОВИ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЗАДРУГАТА

Согласно одредбите од член 14 од Законот за задругите, во задругата можат да членуваат правни и физички лица, кои имаат исти права и обврски, без оглед од кој вид потекнуваат.

За зачленување во задругата, членовите треба да ги исполнуваат, следниве услови:

а) за членови – физички лица:

- да не му е изречена санкција забрана за вршење професија, дејност или должност и привремена забрана за вршење одделна дејност,

- да не е осуден за кривично дело од област која е поврзана со дејноста на задругата, односно да не е осуден со правосилна судска одлука за кривично дело кое е заведено во казнената евиденција во последните 12 месеци пред поднесувањето на барањето за прием за зачленување во задругата, при што податоците од казнената евиденција ќе се прибават по службена должност,

- да има извршено уплата на влог согласно статутот;

б) за членови – правни лица:

- да е регистрирано како правно лице во дејноста за која е основана задругата во согласност со Законот за трговските друштва,

- да е формирано за постигнување најмалку една од целите на задругата,

- да не е во стечајна постапка или во постапка на ликвидација,

- да е ликвидно во смисла на расположливи финансиски средства,

- да е солвентно во смисла на намирени обврски и

- да има извршено уплата на влог во согласност со статутот.

Покрај рамноправноста во поглед на видот и на потеклото, членовите на задругата сепак треба да ги исполнуваат предвидените услови кои со оглед на специфичностите кои се појавуваат од видот на членовите, се различни, согласно видот и поставеноста на членот.

Деловни Информации бр. 5/2023

3. РЕГИСТАР НА ЧЛЕНОВИ

Евиденцијата на членството, а преку тоа и на расположивите капацитети на кои може да смета задругата, е од суштинска важност за ефикасно планирање и остварување на зацртаните активности.

Задругата води регистар на своите членови. Регистарот задолжително ги содржи следниве податоци:

- име и презиме на физичкото лице, односно назив на правното лице,
- адреса на живеалиште/престојувалиште на физичкото лице, односно седиште на правното лице и
- ЕМБГ/ЕМБС, односно единствен даночен број.

Податоците од регистарот се ажурираат при секоја настаната промена.

Регистарот се доставува до Централниот регистар кон барањето за упис, како и во рок од 15 дена од денот на секое негово ажурирање.

Начинот на остварување на членството е регулирано со Законот, но задругата може да го допрецизира и дополни со подзаконска, интерна регулатива.

3.1. Барање за прием

За прием во членството на задругата се поднесува писмено барање до Управниот одбор.

Ако со статутот на задругата, покрај одговорноста со сопствениот имот, се предвидува и лична одговорност за членовите или ги обврзува на натамошни уплати во случај на стечај или ликвидација, во барањето за прием, мора изречно да ја наведе согласноста, со ваквите услови за зачленување во задругата.

Формата и содржината на барањето за прием треба да биде транспарентна и достапна спрема сите заинтересирани членови, како и лесно пристапна преку е-апликации и останати средства.

4. ПРЕСТАНОК НА ЧЛЕНСТВОТО ВО ЗАДРУГАТА

4.1. Причини за престанок на членството во задругата

Со одредбите од член 17 од Законот, се регулира и начинот и можноста за престанок на членство, без оглед дали тоа е покренато од членот, задругата или е предизвикано од други законски причини.

Членството во задругата престанува:

- со истапување на членот,
- со исклучување на членот,
- со смрт на членот, доколку членот е физичко лице,
- во случај на изречена правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци на членот, доколку членот е физичко лице и
- со заклучување стечај или отворање ликвидација, доколку членот е правно лице.

4.2. Истапување од членството

Секој член на задруга има право да истапи од членството во задругата сè до моментот на нејзиниот престанок.

Членот може да истапи од членството во задругата по подмирување на обврските кон неа и само под услов за таквото истапување да ја известил задругата во рамките на рокот определен во статутот.

Членот кој истапува од членство на задругата треба да плати определен износ на обесштетување, доколку неговото истапување би предизвикало значителни штети на задругата или го загрозува нејзиното натамошно работење, како што е утврдено во статутот.

Членот кој истапува од членство на задругата може да побара да го повлече својот влог, за што одлучува Управниот одбор во согласност со статутот.

Правото на истапување, може да биде ограничено со статутот на задругата.

4.3. Исклучување од членството

Доколку членот на задругата не ги исполнува своите обврски утврдени во статутот и не ги почитува основните задружни принципи утврдени во членот 5 од законот, може да биде исклучен од членството на задругата.

Деловни Информации бр. 5/2023

Причините за исклучување од членството на задругата подетално се утврдуваат во статутот на задругата. Исклучувањето од членството на задругата го врши Собранието. Доколку со своето поведење членот предизвикал штета на задругата, истиот има обврска таквата штета да ја надомести.

4.4. Смрт, правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци, стечај или ликвидација на членот

Членството на физичкото лице во задругата престанува со смрт на членот.

Доколку настапи смрт на некој од членовите на задругата, со статутот може да се определи дека наследниците на членот дејствуваат како една заедница, со номинирање на свој заеднички претставник во задругата или дека секој од наследниците може да поднесе барање за прием во членство, за што се одлучува во согласност со статутот на задругата.

Наследниците на починатиот член на задругата, кои се примаат во членство, ги преземаат сите права и обврски, што ги имал нивниот претходник подеднакво.

Доколку наследниците не се примени во членство на задругата, наследниците имаат право да бараат повлекување на својот дел од влогот, во согласност со член 18 од законот.

По исклучок, членството на физичкото лице во задругата престанува и во случај на изречена правосилна судска одлука за кривично дело на безусловна казна затвор над шест месеци. Членството на правното лице во задругата престанува со донесување решение за заклучување стечајна постапка од надлежен суд и со отворање ликвидација.

5. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ЗАДРУГАТА

Правата и обврските на членовите децидно се определени со Законот, односно со одредбите од член 21 до член 32.

Доказите за членство, средствата за работа на задругата, уплатата на уделите и уделот, преносите на влоговите и уплатите, рамноправноста на утврдување на добивката и нејзината распределба, како и формирањето на резервите, децидно се регулирани со Законот.

5.1. Доказ за членството

Доказ за членство во задругата, претставува издадениот извод од Регистарот на членови на задругата или потврда издадена од Централниот регистар. Доказот за членство гласи на име на членот на задругата.

Со статутот на задругата се уредува начинот на финансирање на задругата.

Средствата за работа задругата ги обезбедува преку влогови, членарини, деловни активности, спонзорства, донации и друго. Со статутот се определува и начинот, рокот и одлуките за висината на уплатите на влоговите, или членарината, што секој член е должен да ги изврши.

Задругата запишува и може да издава удели во согласност со статутот. Уделите можат да бидат парични и непарични, во форма на движен и недвижен имот и права, кои можат вредносно да се изразат. Еден член не може да има повеќе од 30% од уделите во задругата. Задругата што има удели е должна да води книга на удели. На барање на членот задругата е должна да му издаде потврда за удели.

Членот може својот влог во задругата да го пренесува на други лица. Членот е должен прво влогот да го понуди на останатите членови на задругата, а доколку истите не се согласни истиот да го преземат, членот има право влогот да го отстапи на трето лице по иста или по повисока цена.

Преносот на влог се врши со договор кој се заверува на нотар. Пред склучување на договорот за пренос на влог, членот е должен да обезбеди согласност од останатите членови на задругата во согласност со статутот за новиот имател на влогот да биде прифатен како член на задругата. Доколку не биде прифатен новиот имател, членот може да го повлече својот влог. Со преносот на влогот или уплатата, во согласност со одредбите на Законот, имателот на влогот или уплатата станува член на задругата.

Сите членови на задругата имаат еднакви права и обврски.

Членовите коишто пристапиле кон задругата по нејзиното формирање ги имаат истите права и обврски со оние членови што ја основале задругата. Членовите на задругата своите права во врска со управувањето и работењето на задругата ги остваруваат преку собранието на задругата по принципот еден член –

Деловни Информации бр. 5/2023

еден глас. Годишните сметки и извештаите за работата на задругата, заедно со ревизорскиот извештај, доколку е предвидена ревизија во статутот на задругата, се достапни на увид на членството. Секој член на задругата може да побара на негов трошок да му се обезбеди примерок од годишните сметки и од извештаите за работата на задругата. Секој член на задругата може да побара на негов трошок ревизија на финансиските извештаи од работењето на задругата. Секој член на задругата во чиј статут е предвидена ревизија, може да бара од органите на задругата појаснување за сомнителна ставка од годишните сметки и извештаите за работа на задругата.

Правото на контрола што го поседуваат сите членови на задругата не може да биде забрането или ограничено, ниту со статутот ниту со одлука на органите на задругата.

6. ДОБИВКА, НЕЈЗИНА РАСПРЕДЕЛБА И ФОРМИРАЊЕ РЕЗЕРВИ

Утврдувањето на добивката и нејзината распределба какои и задолжителното формирање на резерви и можностите за статутарните определби по тие основи се определени со одредбите од член 30 и 31 од Законот.

Имајќи во предвид дека се значајни во поглед на елиминирање на идните недоразбирања, се избегнуваат непотребните конфликти и недоследности и се потенцира посветеноста на резултатите од работењето.

Добивката на задругата се пресметува врз основа на годишните сметки изготвени во согласност со закон.

Распределбата на добивката на задругата меѓу членовите на задругата се врши сразмерно на висината на уделот, обемот на нивното работење преку задругата и на други начини утврдени со статутот на задругата.

Дел од остварената добивка, задругата може да ја распредели и за некоја друга цел, при што најмалку 10% од добивката мора да се внесе во резервниот фонд на задругата секоја година.

Со статутот можат да се предвидат и поголеми издвојувања во резервниот фонд на задругата.

7. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗАДРУГАТА

Организационата посветеност на задругите, како и на секој друг правен субјект, секако е од огромно значење во поглед на остварувањето на целите и задачите.

Современиот модел на организациска поставеност е имплементиран и кај овој вид на субјекти, кој инаку е ненадминат модел на корпоративното работење.

7.1. Органи на задругата

Органи на задругата се: Собранието и Управниот одбор.

Освен нив, задругата може да има и орган на надзор, доколку истото е утврдено во нејзиниот статут.

7.2. Собрание

Највисок орган во задругата е Собранието. Собранието ги има следниве надлежности:

1) го донесува статутот на задругата и неговите изменувања и дополнувања;

2) ги избира и разрешува членовите на Управниот одбор и ревизорите доколку е предвидено ревизија со статутот на задругата;

3) ги усвојува годишните сметки и извештаите за работата на задругата и донесува одлуки за распределбата на добивката;

4) одлучува за исклучување член од членство во задругата;

5) одлучува за сите статусни промени и престанок на задругата и

6) одлучува за други прашања утврдени со закон или со статутот на задругата.

Надлежностите на Собранието не можат да се пренесуваат. Ако задругата има повеќе од 100 члена, со статутот може да се утврди остварувањето на надлежностите на членовите на задругата да се врши преку гласање по електронски пат.

7.2.1. Свикување на Собрание

Собранието го свикува Управниот одбор на задругата или по барање на една третина од членовите на задругата.

Деловни Информации бр. 5/2023

Годишната седница на Собранието се одржува еднаш годишно, во првиот квартал на тековната за претходната година.

По исклучок, може да се одржат и вонредни седници на Собранието, но не повеќе од три седници во текот на една календарска година и тоа:

- на барање на Управниот одбор, во случај на утврдена инсолвентност на задругата,

- поради забелешки за годишната сметка и извештајот за работата на задругата при извршена ревизија и/или

- во случај кога Собранието ќе донесе одлука спротивна на закон или на статутот на задругата.

Со седниците на Собранието раководи претседавачот на Собранието и двајца избрани помошници, кои имаат улога да му помагаат на претседавачот.

Претседавачот и помошниците се избираат со мандат од четири години. Доколку претседавачот е спречен да ја извршува својата функција, тогаш претседавачот назначува еден од помошниците да ја преземе улогата на претседавач.

Управниот одбор ги свикува седниците со писмена покана испратена по пошта, по електронска пошта и/или доставена лично до секој член, најмалку една недела пред датумот на одржување на годишната или на вонредната седница. Заедно со поканата се доставува и дневниот ред за работа на седницата како и сите потребни материјали.

Работата на Собранието е уредена со Деловникот за работа на Собранието.

На Собранието членот на задругата може да биде застапуван од некој друг член, полномошник. Кај задругите со повеќе од 100 члена, членот на задругата може да застапува на Собранието најмногу до пет други членови на задругата.

Освен кога со закон или со статутот на задругата не е пропишано поинаку, одлуките на Собранието се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број на членовите присутни на седницата на Собранието.

Одлуките коишто се однесуваат на престанок, спојување, припојување, поделба или престанок на задругата, како и одлуките за изменување или дополнување на статутот, се сметаат за донесени, ако за нив **гласале најмалку две третини** од вкупниот број членови на задругата.

Деловни Информации бр. 5/2023

Управниот одбор и членовите на задругата, можат да ги оспоруваат одлуките на Собранието, што се спротивни на закон или на статутот на задругата, со свикување вонредна седница како и пред надлежен суд.

Во случај на спор, застапник на задругата пред суд е претседавачот на последната седница на Собранието на која била донесена оспорената одлука.

7.3. Управен одбор

Управниот одбор на задругата има **најмалку три** члена. Членовите на Управниот одбор се членови на задругата.

Кога членот на задругата е правно лице, истото е претставено во Управниот одбор од лице именувано од правното лице. Начинот на управувањето, раководењето и застапувањето на задругата се утврдени со статутот на задругата.

Членовите на Управниот одбор се избираат за период од **две години**, со право на повторен избор.

Управниот одбор ги врши следниве работи:

- 1) раководи со тековното работење на задругата;
- 2) ги подготвува сите прашања што треба да се предложат за разгледување и за одлучување пред Собранието на задругата;
- 3) ги спроведува одлуките на Собранието;
- 4) врши контрола на лицата овластени за раководење со секојдневното работење на задругата и на лицата овластени за застапување на задругата; врши проверка дали нивното работење е во согласност со статутот и со другите прописи и редовно се информира за работењето на задругата;
- 5) се грижи за правилно водење на регистарот на членовите на задругата;
- 6) се грижи за законитото водење на трговските книги и изготвувањето на годишните сметки и на извештаите за работата на задругата;
- 7) изготвените годишни сметки и извештаите за работата на задругата ги доставува на ревизија, доколку е предвидена ревизија во статутот на задругата;
- 8) одлучува за прием на нови членови и
- 9) врши други работи во согласност со статутот.

Управниот одбор од своите членови избира лице кое ќе биде одговорно за раководење и застапување на задругата.

Деловни Информации бр. 5/2023

По исклучок, Управниот одбор може раководењето со секојдневното работење на задругата или на некој негов дел и/или застапувањето на задругата да ги довери на едно или повеќе лица, менаџери, што не се членови на задругата.

Лицата овластени да ја застапуваат задругата имаат овластување од име и за сметка на задругата да ги преземат сите правни дејства, што спаѓаат во рамките на редовното работење на задругата.

Со одлука на Управниот одбор, овластувањето за застапување и склучување правни дела од страна на овластените лица може да се ограничи.

Кога постојат основи за сомневање дека задругата е инсолвентна или дека ѝ претстои непосредна идна платежна неспособност, Управниот одбор најдоцна во рок од 15 дена изготвува привремен биланс на состојбата.

Доколку со привремениот биланс на состојбата, се потврдат сомневањата, Управниот одбор го свикува Собранието да ја разгледа настанатата состојба.

7.4. Орган на надзор

Задругите можат да имаат орган на надзор во согласност со статутот.

Органот на надзор ја следи примената на статутот, се грижи за работењето и за имотот на задругата и врши и други работи утврдени со статутот.

8. ПРЕСТАНОК НА ЗАДРУГАТА

Причини за престанок на задругата

Задругата може да престане:

- 1) со одлука на Собранието;
- 2) ако бројот на членовите се намали под законскиот минимум;
- 3) со заклучување стечај или отворање ликвидација или
- 4) во сите други случаи предвидени со закон.

Во случај на престанок на работата на задругата, средствата што остануваат по намирување на обврските на задругата се користат на начин утврден со статутот.

Деловни Информации бр. 5/2023

За прашањата кои не се предвидени со статутот, а се однесуваат на распределба на средствата на задругата по нејзиниот престанок, одлука донесува Собранието.

Ликвидацијата на задругата се врши во согласност со одредбите од Законот за трговските друштва што се применуваат на ликвидацијата на друштвата со ограничена одговорност и акционерските друштва. Имотот што ќе остане по исплатата на обврските на задругата се распределува меѓу членовите на еднакви делови.

Со статутот на задругата може да се предвиди имотот што ќе остане по исплатата на обврските на задругата да може да се распредели на нејзините членови сразмерно со нивното учество во капиталот на задругата, во согласност со принципите за распределба на добивката. Кога во статутот не е предвидено поинаку, одлуката за овие прашања ја донесува Собранието на задругата.

Лицата одговорни за управувањето или застапувањето на задругата, ревизорите и ликвидаторите одговараат на задругата за штетите што ги предизвикале поради повреда на своите должности и обврски, во согласност со начелата за надоместок на штета предвидени во Законот за облигационите односи.

Членовите на Управниот одбор и ликвидаторите одговараат на задругата, на нејзините членови и на нејзините доверители за штета предизвикана со неисполнување на нивните обврски утврдени со овој закон, а во врска со insolventноста или непосредно претстојната платежна неспособност на задругата.

9. ЗАДРУЖНИ СОЈУЗИ

9.1. Формирање на задружни сојузи

Заради остварување на своите заеднички економски, социјални, културни и други потреби, задругите можат да формираат задружни сојузи, во согласност со Законот за здруженија и фондации. На членовите на задругите што се здружиле во задружен сојуз не може да им се пропишува никаква дополнителна одговорност покрај онаа што им е утврдена со закон или со статутот на нивната задруга.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Марика Лекошка

П Л А Т И ЗА МЕСЕЦ МАЈ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	49.397,00
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	24.699,00
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати – (16 x 49.397))	790.352,00
<u>Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година</u>	<u>9.038,00</u>
<u>Дневница за службени патувања од 22.05.2023</u>	<u>2.736,00</u>
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	31.859,00
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	47.637,00

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечно исплатена месечна **БРУТО** плата по работник во РС Македонија, за 2023 година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период **ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.**

Деловни Информации бр. 5/2023

**2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...171/17; 35/18; 247/18, 251/22), **Основица** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, *не може да биде пониска од 50% од просечна плата по работник во РС Македонија, објавена во Јануари во тековната година*, според податоците на ДЗС, која за 2023 година, изнесува:

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на самостојна економска дејност (таксиста, занаетчиј)

24.699,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители)

49.397,00 денари;

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршиател на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители), до истекот на првата година на отпочнување на дејност:

24.699,00 денари.

**3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА
НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ**

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување, **НАЈВИСОКА месечна основица** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот **од (16) шеснаесет просечни плати**, кој износ за 2023 година, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

Деловни Информации бр. 5/2023

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од (12) дванаесет просечни плати.

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари).

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво, е износот од (16) шеснаесет просечни плати, кој за 2023 година, изнесува.

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, **изнесува 80% од просечната плата** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица, се пресметува Данок на личен доход.

Деловни Информации бр. 5/2023

**4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК
ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ**

ПРИДОНЕСИ	Сџај- ка	Најнизок износ	Највисок износ
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец МАЈ/2023 година , по вработен	18,8%	4.643,00	148.586,00
Придонес за здравствено осигурување за месец МАЈ/2023 година по вработен	7,5%	1.852,00	59.276,00
Придонес за вработување за месец МАЈ/2023 година по вработен	1,2%	296,00	9.484,00
Придонес за професионално заболување за месец МАЈ/2023 година , по вработен.	0,5%	123,00	3.95200
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	28%	6.914,00	221.298,00

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	Период на важност	Нето	Бруто	Сл. Весник на РСМ
1.	01.01.2020 – 31.03.2020	14.500,00	21.107,00	239/2019 Закон
2.	01.04.2020 – 30.06.2020	14.500,00	21.107,00	88/2020 Уредба
2.	01.07.2020 – 31.03.2021	14.934,00	21.776,00	75/2020 Објава
3.	01.04.2021 – 31.03.2022	15.194,00	22.146,00	80/2021 Објава
4.	01.03.2022 – 28.02.2023	18.000,00	26.422,00	41/2022 Закон
5.	01.03.2023 – 28.02.2024	20.175,00	29.739,00	558/2023 Објава

Деловни Информации бр. 5/2023

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Сџајки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се плаќа со примена на две даночни стапки согласно даночната основа и тоа:

- ☐ *Пройишана сџајка во износ од 10% или*
- ☐ *Пресметана сџајка од 11,111%.*

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, *Даночното намалување за 2023 година*, на месечно и годишно ниво, изнесува:

<i>Период</i>	<i>2023 година</i>
<i>Месечно</i>	<i>9.038,00</i>
<i>Годишно</i>	<i>108.456,00 (9.038 x 12)</i>

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ –ИНФЛАЦИЈА- И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на членот 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ” 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) *Министерството за труд и социјална политика, објавува:*

1. Стапката на трошоците за живот за месец **АПРИЛ 2023** година, во однос на месец **МАРТ 2023**, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.40 од 08.05.2023 година, изнесува: **(0,7%)**.
2. Исплатата на платите за месец **АПРИЛ/2023** во однос на месец **МАРТ/2023** година, изнесува: **(0,35%)**.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

**8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА
ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ**

Работните часови за месец **МАЈ/2023** година, изнесуваат:

184 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (III/2023), а се однесува за месец МАЈ/2023 година, изнесува:

52.318,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.46 од 22.05.2023).

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (I-II-III/2023 година), а се однесува месец МАЈ/2023 година изнесува:

52.216,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.46 од 22.05.2023).

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (III/2023), а се однесува за месец МАЈ/2023 година, изнесува:

34.925,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. 4.1.23.45 од 22.05.2023).

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (I-II-III/2023 година), а се однесува месец МАЈ/2023 година изнесува:

34.197,00 денари,

Деловни Информации бр. 5/2023

(Соопштение на Државниот Завод за статистику на Република Македонија бр. 4.1.23.45 од 22.05.2023).

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица, со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец (III/2023), а се однесува за месец МАЈ/2023 година изнесува:

34.925,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно **ОСНОВИЦАТА** од 34.925,00 денари:

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
20.955,00 денари (60% од основницата) $(34.925,00 \times 60\%)$ Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
69.850,00 денари (двократен износ од основницата) $(2 \times 34.925,00)$ Ослободен од Данок на личен доход до 69.850,00 денари
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
20.955,00 денари (60% од основницата) $(33.720 \times 60\%)$ Ослободен од Данок на личен доход до 20.955,00 денари.

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна **НЕТО ПЛАТА** по вработен во претходните три месеци (I-II-III/2023 година), а се однесува за месец МАЈ/2023 година, изнесува:

34.197,00 денари.

Деловни Информации бр. 5/2023

Износот 34.197,00 денари, претставува **ОСНОВИЦА** за пресметување на следните надоместоци за **ПРИВАТНИ** **прав-**
ни лица:

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец АПРИЛ/2023 година , се исплатува во висина од најмалку 40% од основицата , под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач и изнесува: 13.679,00 денари во НЕТО износ (34.197,00 x 40%)
Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач, може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС .
ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС 41.854,00 денари (52.318,00 x 80%) (80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ објавена до деном на исплатата) Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
68.394,00 денари (двокрашен износ од основицата (2 x 34.197)) Ослободен од Данок на личен доход до 68.394,00 денари
ЛУБИЛЕЈНА НАГРАДА
34.197,00 денари (во висина на основицата), за најмалку 10 години поминали кај исти работодавец Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
20.518,00 денари 60% од основицата – (60% од 34.197,00) Ослободен од Данок на личен доход до 20.518,00 денари.

Деловни Информации бр. 5/2023

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА 2.736,00 денари 8% од основицата (8% од 34.197,00) Ослободен од Данок на личен доход до 2.736,00 денари.
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ➤ 50% од утврденаџа дневница, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата; ➤ 20% од утврденаџа дневница, ако издатоците за сместувањето и исхраната не паѓаат на товар на органот на управата; и ➤ 5% од утврденаџа дневница, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби организиарани во странство на мултилатерална и билатерална основа.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 102.591,00 денари во висина од ТРИ основици (3 x 34.197,00) Ослободен од Данок на личен доход до 102.591,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 68.394,00 денари во висина од ДВЕ основици (2 x 34.197,00 денари) Ослободен од Данок на личен доход до 68.394,00 денари.
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ 34.197,00 денари (во висина на основицаџа) Ослободен од Данок на личен доход до 34.197,00 денари.
КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ (во висина до 30% од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.

Деловни Информации бр. 5/2023

НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА МАЈ/2023
6.372,00 денари (во висина од 20% од просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година (31.859,00 x 20%) Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување) 34.197,00 денари; Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

**12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
што го исплатува Фондот за здравствено осигурување**

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ“ 25/00...77/21), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува **ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати** исплатени во РМ во претходната 2022 година **изнесува:**

127.436,00 денари. (4 x 31.859,00 денари)

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:

69.803,00 денари.

Деловни Информации бр. 5/2023

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА

за уилајшени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од 2 (две) *просечни нето илајши исплаќени во РМ во претходниот месец*, кој за месец МАЈ 2023 година изнесува (2 x 33.720 денари)

67.440,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК

на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ“ 25/00...151/21), **МЕСЕЧНИОТ** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во висина од 50% од *Просечната Бруто илаја, исплаќена во претходната 2022 година во РСМ во висина од:*

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

16. Надоместоци на илаја за време на БОЛЕДУВАЊЕ

ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на *надомест на илаја – боледување – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	70% од основицата
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	90% од основицата

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	90% од основицата
--	--------------------------

ОСНОВИЦА просечен месечен износ на исплатена плата на која е илајшен придонес за здравствено осигурување за последниите 12 месеци.

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (технолошки вишок), работодавачот е должен на работникот да му исплати **испратнина** во следните случаи:

Години поминаа во работен однос	Висина на илајша
До 5 години	Една плата
Од 5 до 10 години	Две и пол плати
Од 10 до 15 години	Три и пол плати
Од 15 до 20 години	Четири и пол плати
Од 20 до 25 години	Шест плати
Над 25 години	Седум плати

Испратнина за 2023	Просечна Нето плата по работник во претходниот месец	Најнизок износ на испратнина
1	2	3 (2x50%)
ЈАНУАРИ/2023	33.104,00	16.552,00
ФЕВРУАРИ/2023	33.011,00	16.506,00
МАРТ/2023	34.364,00	17.182,00
АПРИЛ/2023	33.943,00	16.972,00
МАЈ/2023	33.720,00	16.860,00

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата **да не биде помала од 50%** од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.

Деловни Информации бр. 5/2023

НАПОМЕНА 2: Работен однос, се смета времето поминато во работен однос кај исти работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач, на кој поради настаната статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практиканската работа кај работодавачот *има право на МЕСЕЧЕН надоместок кој се исплаќа од страна на работодавачот.*

Висината на месечниот надоместок *се утврдува во НЕТО износ за полно работно време* во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

- * Од 42% до 74% од **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА, за практикантска работа ДО ТРИ месеци; и**
- * Во висина на **МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА** утврдена согласно со Закон, за практикантска работа **НАД ТРИ месеци**, сметано од четвртиот месец.

Минимална НЕТО плата 20.175,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работна или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Додолжителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работна и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.
- Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

**19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА
УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ**

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студенти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплатата на надоместокоот за практична обука на ученици и практична настава на студентите, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот паѓа на товар на установата од областа на образованието.

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), **основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:**

• Прекувремена работа.....	35%
• Работа ноќе.....	35%
• Работа во три смени	5%
• Работа во ден на неделен одмор.....	50%

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%**. Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време, во смени.

НАПОМЕНА: Основната плата на работникот, се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.

Деловни Информации бр. 5/2023

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година ("Службен весник на РМ" 282/22), на буџетските корисници им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО 10.259,00 денари (30% од просечна Месечна Нето плата, исплатена во РМ во претходни три месеци) (30% x 34.197,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 10.259,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК 69.850,00 денари (двокрашен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена на деној на исплата) (2 x 34.925,00) (Ослободен од Данок на личен доход до 69.850,00 денари);
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО 34.925,00 денари (во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката објавена на деној на исплата) (Ослободен од Данок на личен доход до 34.925,00 денари);
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА НЕ Е ПРОПИШАНА (за најмалку 10 години работа кај исти работодавач) (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година).
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА НЕ СЕ ПРОПИШАНИ. (Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година)
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА 69.850,00 денари (2 x 34.925,00) (двокрашен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник исплатена во РМ до деној на исплата) Ослободен од Данок на личен доход до 69.850,00 денари.

Деловни Информации бр. 5/2023

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

(Согласно член 21 од Гранскиот Колективен договор за Органи на државна управа, Стручни служби на Влада на РМ, Судовите, Јавните обвинителства, Казнено-поправните и воспитно поправните установи, Државно правобранителство, општините, градот и општините на градот Скопје Агенциите, Фондовите и други органи основани од Собранието на РМ (“Службен весник на РМ” 51/20, 172/21), вработениот **има право** на регрес за годишен одмор, во висина од најмалку:

9.000,00 денари НЕТО,

под услов вработениот да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.

**НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК
НЕ Е ПРОПИШАН.**

(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година,

**НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ**

Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од една просечна месечна нето плата (во Органот каде што е вработен).

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).

**НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ
НА РАБОТОДАВАЧОТ**

(во висина на стварни направени трошоци).

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).

**НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ
ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА МАЈ/2023**

7.146,00 денари

(47.637,00 x 15%)

(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година):

Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.

Деловни Информации бр. 5/2023

**ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА
ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува:**
81,60 денари

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници (*“Службен весник на РМ” 293/2021*).

Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра 84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително социјално осигурување) за III/2023 година, се однесува за месец МАЈ/2023 година изнесува:

26.827,00 денари (50% од 53.653,00)

21.1. Надоместување на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 20 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија, работникот има право на **надомест на плата – боледување** – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 7 дена	70% од основицата
До 15 дена	80% од основицата
Од 15 до 21 ден	90% од основицата
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	100% од основицата

ОСНОВИЦА: Просечна исплатена нето плата на работникот во последните 3 месеци.

21.2. Додаток на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 17 од Општиот Колективен договор за **јавен сектор** на РМ („Службен весник на РМ” 10/08; 88/08; 122/08; 85/09), **основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:**

• Прекувремена работа.....	29%
• Работа ноќе.....	29%
• Работа во три смени	4%
• Работа во ден на неделен одмор.....	29%

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 42%**.

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж, а најмногу до 20%.

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	20.175,00
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	11.137,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	1.237,00
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	21.412,00
6. БРУТО ПЛАТА II (19.024 x 1,3889)	29.739,00
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	5.591,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	2.230,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	357,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	149,00
11. Вкупно придонеси (7 + 8 + 9 + 10)	8.327,00
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 - 11)	21.412,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	12.374,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	1.237,00
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	20.175,00

Деловни Информации бр. 5/2023

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	29.739,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	5.591,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	2.230,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	357,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	149,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	8.327,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	21.412,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	12.374,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	1.237,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	20.175,00

**22.3. Пресметка на личен доход од работна која претставува
НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и
ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА	24.699,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	6.914,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 x 10%)	875,00
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	16.910,00

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00
240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00
- (вкalkулирана бруто плата),	

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

Деловни Информации бр. 5/2023

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		
2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00
- (исплатена бруто плата).		

**22.4. Пресметка на Плати која претставува НАЈВИСОКА
основица за пресметка на
ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	790.352,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	221.298,00
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	56.002,00
11. Нето плата (1-6-10)	513.052,00

**22.5. Пресметка на Личен доход од работи на основица
ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка
НА ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ**

1. Бруто плата	800.000,00
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	578.702,00
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход (5 x 10%)	56.664,00
7. Нето плата (3 - 6)	521.736,00

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

Коефициент на МДБ за месец АПРИЛ 2023 изнесува (5,3%)

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...290/20; 151/21) Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ АПРИЛ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот АПРИЛ 2023 година , во однос на просечните цени на мало, во 2022 година, изнесува:	5,3%
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец АПРИЛ 2023 година, изнесува:	5,3%

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец АПРИЛ 2023 година**, е **ПОЗИТИВЕН**, месечната аконтација на данокот на добивка, ќе се пресмета како **1/12 од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2022 година, од (АОП/56), помножен со 5,3%.**

**КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА
МЕСЕЦ АПРИЛ 2023 ГОДИНА**

Месечен коефициент за АПРИЛ/2023 (0,012).

Кумулативен коефициент од I до IV 2023 (-0,018).

**1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА
ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ**

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во АПРИЛ/2023 година, во однос на МАРТ/2023 година.	(0,012)
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на АПРИЛ/2023 година.	(-0,018)
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во АПРИЛ/2023 година во однос на АПРИЛ 2022 година.	0,068

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во АПРИЛ/2023 година, во однос на МАРТ/2023 година.	0,014
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на АПРИЛ/2023 година.	0,013
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во АПРИЛ/2023 година во однос на АПРИЛ 2022 година.	0,101

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во АПРИЛ/2023 година, во однос на МАРТ/2023 година.	0,007
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија во период од почетокот на годината до крајот на АПРИЛ/2023 година во однос на просекот на трошоците на живот во 2022 година .	0,073

Деловни Информации бр. 5/2023

**ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА
НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА
ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2023 година**

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на ЕУРИБОР	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12.2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	4474 30.06.2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12.2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06.2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12.2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06.2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,364%	9,636%	7,636%

Деловни Информации бр. 5/2023

01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01- 30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06 2020	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04. 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	11011 03.04.2020	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05 2020 (вонред- на состојба)	1,75%	6,75%	5,75%	12262 29.04.2020	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06. 2020 (вонред- на состојба)	1,50%	6,50%	5,50%	14004 29.05.020	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12 2020	1,50%	11,50%	9,5%	15997 30.06.2020	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06 2021	1,50%	11,50%	9,5%	31368 24.12.2020	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12 2021	1,25%	11,25%	9,25%	19476 29.06.2021	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06 2022	1,25%	11,25%	9,25%	37790/1 28.12.2021	-0,583%	9,417%	7,417%
01.07. – 31.12. 2022	2%	12%	10%	21955/1 17.06.2022	-0,508%	9,492%	7,492%
01.01. – 30.06. 2023	4,75%	14,75%	12,75%	42045/1 22.12.2022	1,884%	11.884%	9.884%

Деловни Информации бр. 5/2023
НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА
НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

(за период МАЈ/2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023

Деловни Информации бр. 5/2023

07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023
11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023

КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 03.05.2023 ДО 31.05.2023 ГОДИНА

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				03.05.2023	04.05.2023	05.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5250	61.5323	61.5370
САД	840	USD	1	56.1104	55.7206	55.5689
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.0182	69.7092	69.9125
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.5191	62.7305	62.7800
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4488	5.4326	5.4261
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2308	5.1769	5.2026
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4083	0.4111	0.4132
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2542	8.2578	8.2597
КАНАДА	124	CAD	1	41.3336	40.8988	40.8287
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.5817	37.1482	37.1040
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4577	31.4614	31.4639
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6084	2.6118	2.6231
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1654	0.1638	0.1646
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.4457	13.4291	13.4053
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4785	12.4807	12.4834
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8816	2.8612	2.8512
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7024	0.7014	0.7141
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.2163	11.0827	11.1492
КИНА	156	CNY	1	8.1177	8.0614	8.0401
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1478	7.0982	7.0806
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4908	15.3206	15.2819
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6855	0.6811	0.6796
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0418	0.0418	0.0420
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1278	3.1028	3.1047
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.5695	12.5132	12.4789
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.8505	34.7307	34.8296
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0134	1.0074	1.0041
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.0081	41.8473	41.8761
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6416	1.6398	1.6441
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0540	3.0513	3.0561
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5250	0.5246	0.5247

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				06.05.2023	09.05.2023	10.05.2023
				07.05.2023		
				08.05.2023		
ЕМУ	978	EUR	1	61.5255	61.5118	61.5190
САД	840	USD	1	55.8612	55.7324	56.1356
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.4114	70.5168	70.7196
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.6023	62.6840	62.8515
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4755	5.4915	5.4984
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2633	5.3255	5.3148
ЈАПЕНИЈА	392	JPY	1	0.4163	0.4124	0.4158
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2586	8.2596	8.2629
КАНАДА	124	CAD	1	41.4034	41.8163	41.9095
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.5636	37.8674	37.9349
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4580	31.4510	31.4546
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6292	2.6276	2.6332
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1652	0.1653	0.1655
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.4423	13.4620	13.4547
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4849	12.4907	12.5039
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8650	2.8570	2.8766
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7248	0.7179	0.7243
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.1946	11.2632	11.2132
КИНА	156	CNY	1	8.0835	8.0569	8.1103
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1182	7.1015	7.1589
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.3205	15.3274	15.3502
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6836	0.6814	0.6839
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0424	0.0422	0.0424
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1220	3.1321	3.1553
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.5899	12.5609	12.6162
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.1816	35.3740	35.5191
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0114	1.0081	1.0065
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.1408	42.0737	42.2985
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6552	1.6455	1.6662
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0406	3.0368	3.0454
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5245	0.5246

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				11.05.2023	12.05.2023	13.05.2023 14.05.2023 15.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5065	61.4951	61.4929
САД	840	USD	1	56.1703	56.2627	56.4569
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.8519	70.8469	70.6652
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	62.9480	63.0202	63.1085
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4947	5.4816	5.4697
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3259	5.3390	5.2870
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4151	0.4196	0.4183
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2583	8.2561	8.2559
КАНАДА	124	CAD	1	41.9639	41.9132	41.8262
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.9155	37.8991	37.7026
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4483	31.4424	31.4413
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6264	2.6181	2.6050
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1658	0.1656	0.1658
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.5587	13.5937	13.5617
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4965	12.4681	12.4687
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8745	2.8765	2.8790
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7361	0.7331	0.7278
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.2862	11.3422	11.4206
КИНА	156	CNY	1	8.1124	8.1110	8.1209
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.1737	7.1781	7.1985
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.3180	15.4243	15.4913
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6848	0.6856	0.6869
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0424	0.0424	0.0423
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1712	3.1989	3.2016
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.5984	12.6079	12.6049
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.5467	35.6949	35.1328
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0084	1.0105	1.0113
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.2987	42.3812	42.3097
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6687	1.6712	1.6610
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0002	2.9638	2.9362
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5244	0.5244

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				16.05.2023	17.05.2023	18.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4909	61.4950	61.4889
САД	840	USD	1	56.5382	56.5159	56.7817
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.7280	70.7327	70.7582
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.0870	63.1885	63.0914
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4463	5.4534	5.4295
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3087	5.2954	5.2422
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4151	0.4158	0.4146
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2570	8.2579	8.2562
КАНАДА	124	CAD	1	41.8761	41.9704	42.0897
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.8150	37.7108	37.7858
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4403	31.4424	31.4393
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.6084	2.5975	2.6019
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1665	0.1666	0.1656
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6410	13.7067	13.6430
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4539	12.4288	12.3957
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8748	2.8679	2.8738
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7102	0.7025	0.7049
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5085	11.5289	11.4445
КИНА	156	CNY	1	8.1315	8.1135	8.1161
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2130	7.2099	7.2521
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4593	15.4297	15.5696
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6871	0.6874	0.6894
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0423	0.0422	0.0425
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2216	3.2396	3.2279
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.5710	12.5618	12.5485
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.1497	35.2852	35.5160
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0083	1.0081	1.0114
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.2676	42.2791	42.2837
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6722	1.6637	1.6571
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9635	2.9637	2.9450
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5245	0.5245

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				19.05.2023	20.05.2023 21.05.2023 22.05.2023	23.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	56.8714	56.8977	56.8241
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.7734	70.8141	70.8060
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.1690	63.1495	63.3969
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.4129	5.4088	5.4054
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2394	5.2555	5.2218
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4125	0.4112	0.4110
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2569	8.2565	8.2568
КАНАДА	124	CAD	1	42.2124	42.1921	42.0680
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.7617	37.8874	37.7409
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5966	2.5877	2.5974
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1645	0.1632	0.1641
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.5362	13.6036	13.6253
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3712	12.3526	12.3640
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8741	2.8724	2.8652
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7119	0.7107	0.7103
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.4704	11.4828	11.3762
КИНА	156	CNY	1	8.0933	8.1164	8.0843
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2655	7.2780	7.2607
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.6281	15.6325	15.5479
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6887	0.6877	0.6858
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0426	0.0429	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2119	3.2222	3.1741
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.5364	12.5367	12.4944
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.4990	35.7404	35.6865
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0194	1.0205	1.0189
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.2820	42.2995	42.2530
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6568	1.6545	1.6495
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9326	2.9445	2.9404
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5245	0.5244

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				24.05.2023	27.05.2023	
				25.05.2023	26.05.2023	28.05.2023 29.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	57.0507	57.2846	57.1993
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.6920	70.8549	70.8386
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.2795	63.3447	63.3512
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3710	5.3247	5.3344
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2150	5.2249	5.2018
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4122	0.4110	0.4093
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2571	8.2541	8.2556
КАНАДА	124	CAD	1	42.2037	42.1227	42.0335
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.7687	37.3989	37.4080
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5968	2.6008	2.6004
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1634	0.1652	0.1655
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6601	13.6322	13.5589
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3683	12.4245	12.4052
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8737	2.8744	2.8557
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7115	0.7175	0.7173
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.4625	11.5332	11.4137
КИНА	156	CNY	1	8.0873	8.1031	8.1049
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2792	7.3128	7.3008
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4681	15.4146	15.3049
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6889	0.6925	0.6925
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0432	0.0432	0.0431
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1826	3.2231	3.2249
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.4838	12.3845	12.4320
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	35.6575	34.8315	34.8295
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0240	1.0227	1.0247
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.3315	42.3665	42.3519
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6427	1.6551	1.6503
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9576	2.9641	2.9263
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5245	0.5245

Деловни Информации бр. 5/2023

Земја	Шифра Валуџа		Важи за	Среден курс на девизи	
				30.05.2023	31.05.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	57.3915	57.2366
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.8386	71.1995
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.5082	63.4623
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3033	5.2858
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1601	5.1787
ЈАПонија	392	JPY	1	0.4092	0.4099
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2552	8.2559
КАНАДА	124	CAD	1	42.2240	42.1603
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.5336	37.5038
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5955	2.5937
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1656	0.1660
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6051	13.5946
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3982	12.3907
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.8550	2.8065
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7129	0.7081
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5030	11.4397
КИНА	156	CNY	1	8.1107	8.0925
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3296	7.3071
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.4285	15.4161
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6947	0.6925
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0434	0.0435
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2620	3.2629
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.4628	12.4386
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.7901	34.7116
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0236	1.0169
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4133	42.4103
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6515	1.6504
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9198	2.9107
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5244	0.5244

**РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО
ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА
МАЈ/2023 ГОДИНА**

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТАВУВАЊЕ
ОБРАЗЕЦ: “МПИН “– Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за АПРИЛ/2023 Доставување: Електронски до УЈП.	До 10 МАЈ
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруваат доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка (закупнини, капитални добивки, друг доход) за доход остварени во АПРИЛ/2023	До 10 МАЈ
ПЛАКАЊЕ НА: Аконтација на ДАНОК НА ДОБИВКА и Аконтација на данок на личен доход ОБВРЗНИЦИ: Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на технолошко индустриска зона, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход). НАПОМЕНА: Образецот „МДБ“ немаат обврска да го доставуваат до УЈП.	До 15 МАЈ
ОБРАЗЕЦ: ВХВ-1/Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и ВХВ-2/Извештај за состојба и промени на вложувања	До 20 МАЈ

Деловни Информации бр. 5/2023

во должнички извештај за сосостојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за АПРИЛ/2023 година. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ.	
ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за во странство. ОБВРЗНИЦИ: Резиденти кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен мак-симум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари, за АПРИЛ/2023 година. ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ	До 20 МАЈ
ОБРАЗЕЦ: “ДДВ/04 “Даночна пријава на ДДВ ОБВРЗНИЦИ: МЕСЕЧНИ даночни обврзници. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 25 МАЈ
ОБРАЗЕЦ: “ДЛД-ГДП” ГОДИШНА ДАНОЧНА ПРИЈАВА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД ОБВРЗНИЦИ: Граѓани кои оствариле доход кој подлежи на оданочување со данокот на доход (плата, регрес за годишен одмор, закуп на недвижен имот, дивиденда и сл) должни се да ја потврдат точноста на податоците од Пополнетата годишна даночна пријава или да ја коригират пријавата. ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk	До 31 МАЈ
Образец: ГОДИШЕН ревидиран коносолидиран и некосолидиран финасиски извештај. Обврзници: АД со посебни обврски пазари Доставување: До Комисија од Хартии од вредност	До 31 МАЈ

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист Ромео Костадинов

ПРОДАЖБА НА КЕРАМИЧКИ ПЛОЧКИ И ЧЛЕН 32-А

ПРАШАЊЕ:

Дали продажбата на керамички плочки, претставува промет кој се третира согласно одредбите од член 32-а, со пренесена ДДВ обврска?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите од член 32-а од Законот за ДДВ (“Службен весник на РМ” 44/99...198/18 и “Службен весник на РСМ” 98/18...57/22), по исклучок наместо вршителот на прометот, даночен должник е даночниот обврзник, кон кого од страна на друг даночен обврзник, се извршени промети на добра и услуги, определени со Законот за ДДВ и подзаконската регулатива.

Прометот, за кого се применува пренесената ДДВ обврска на примателот на прометот, се однесува на следните промети на добра и услуги:

1) градење, вклучувајќи одржување, реконструкција и отстранување на градби или нивни делови, кога примател на прометот е инвеститорот, а вршителот на прометот е изведувачот на работите и во случај кога примател на прометот е изведувачот, а вршител на прометот е подизведувачот на работите, согласно со законот со кој се уредува градењето;

2) прометот со употребен материјал и употребен материјал кој не може повторно да се користи во иста состојба, отпад, индустриски и неиндустриски отпадни материјали, отпаден материјал кој може да се рециклира, делумно преработен отпад и

Деловни Информации бр. 5/2023

3) пренос на движен и недвижен имот во постапка на присилна наплата согласно со Законот за даночна постапка и во постапка за присилно извршување согласно со Законот за извршување, кога доверителот се стекнува со доброто.

Согласно одредбите од член 32-а став 2, Владата на Република Македонија, поблиску ги определува добрата и услугите за кои се применува пренесената ДДВ обврска, со Одлуката (за примена на член 32-а) за определување на добрата и услугите за кои даночен должник е даночниот обврзник кон кого е извршен промет од страна на друг даночен обврзник, ("Службен весник на РМ" 45/14...165/16 и "Службен весник на РСМ" 278/21...202/22).

Притоа пренесената ДДВ обврска се применува и во случај на плаќање кое го врши однапред (авансно плаќање), пред да биде извршен прометот на добрата и услугите, за кои е пропишано пренесување на ДДВ обврска.

За прометот на продажбата на градежни материјали, кои се вградуваат во објектите, како што се керамичките плочки, не се применува механизмот на пренесената ДДВ обврска, бидејќи истите не се вградени од страна на продавачот, што значи дека набавката на керамичките плочки ќе се оданочи со 18% ДДВ, но со право на одбивка на претходен ДДВ, доколку истите се вградуваат во објекти за продажба или сопствени деловни објекти.

дипл.економист Јулија Минковска

ИСПЛАТА НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА ПЛАТА - БОЛЕДУВАЊЕ ЗА НЕГА НА ДЕТЕ

ПРАШАЊЕ:

Дали за неџа на дете до тригодишна возраст, надоместокот на плата го исплатува Фондот за здравствено осигурување или пак работодавецот?

ОДГОВОР:

Согласно член 13 став 1 точка 4 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ 25/00...171/17, 275/19, 77/21), право на паричен надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда, можат да остварат осигурениците за:

Деловни Информации бр. 5/2023

- Негување на болно дете до тригодишна возраст или
- Неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена.

Според овие законски одредби а во согласност со членот 18 од Законот за здравствено осигурување, надоместокот на плата за **првите 30 дена** спреченост на работа – **БОЛЕДУВАЊЕ**, го утврдува и исплатува **работодавецот од своите средства, а над 30 дена Фондот.**

По исклучок од овој став надоместокот на плата, се исплатува од средствата на Фондот **од ПРВИОТ ДЕН на привремена спреченост за работа БОЛЕДУВАЊЕ**, во случај на:

- Нега на болно дете до тригодишна возраст,
- Доброволно давање крв, ткиво или орган, како и отсуство од работа, поради:
- Бременост, раѓање и мајчинство.

Согласно наведените законските прописи, **за нега на дете до тригодишна возраст**, правото на надоместок на плата за привремена спреченост на работа - Боледување, се остварува веднаш **од ПРВИОТ ДЕН спреченост на работа, а доколку станува збор за:**

- Неопходно придружување на болно дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена,

надоместок на плата за привремена спреченост на работа - Боледување се остварува **до 30 дена на товар на работодавачот, а над 30 дена на товар на Фондот за здравствено осигурување.**

КОРИСТЕЊЕ ОТСУСТВО ОД РАБОТА ЗА РОДИТЕЛСТВО ОД СТРАНА НА ТАТКО ИЛИ ПОСВОИТЕЛ НА ДЕТЕ

ПРАШАЊЕ:

Дали може да се користи отсуство од работа поради родителство, односно породилно отсуство од страна на татко или посвоител на дете?

“ЕУРО КОНСАЛТ ПЛУС”

ОДГОВОР:

Согласно член 167 од *Законот за Работни односи* (“Службен весник на РСМ” 62/05....288/21, 111/23), (во продолжение: ЗРО), доколку отсуството од работа за родителство не го користи работничката, правото на отсуство од работа за родителство **го користи таткото или посвоителот на детето.**

Значи право на отсуство од работа за родителство може да го користи таткото на детето само **доколку мајката не го користи независно од кои причини.**

Иако во ЗРО не е наведено кога може да го користи ова право таткото, сепак согласно одредбата на член 166 од ЗРО, работничка која користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство, ако сака може да се врати на работа и пред истекот на отсуството, **но не и пред 45 дена од денот на раѓање на детето**

Согласно оваа одредба, сметае дека таткото може да да користи породилното отсуство **почнувајќи од 45-от ден од раѓањето на детето**, бидејќи се смета дека тоа е период за физичко и ментално опоравување на родилката и детето, **освен доколку мајката починала за време на породувањето или детето е посвоено.**

За остварување на ова право до ФЗО се поднесува **БАРАЊЕ** за надоместок на плата поради отсуство од работа за родителство на таткото/посвоителот на детето (**ОБРАЗЕЦ – Н5**), кон кое Барање се приложуваат следните документи:

1. Извештај за привремена спреченост за работа-образец - ИСР од избран лекар;
2. Извод од книгата на родените за детето (копие);
3. Решение за адаптација – посвојување од Центар за социјални работи (само за посвоеното дете;
4. Изјава заверена на нотар за трансакциските сметки на правното лице и копија од изводи за;
5. Промет и состојба на трансакциските сметки (само за правно лице со еден вработен);
6. Доказ за трансакциска сметка на подносителот на барањето.

НАПОМЕНА: Доколку осигуреникот не го приложи документот, ФЗОМ ќе го обезбеди по службена должност.